

BULATSA

РЪКОВОДСТВО НА ВЪЗДУШНОТО ДВИЖЕНИЕ

Годишен финансов отчет

ДП Ръководство на въздушното движение

31 декември 2023 г.

ISO 9001 · ISO 14001
ISO 27001 · ISO 45001
BUREAU VERITAS
Certification

Държавно предприятие "Ръководство на въздушното движение"
София 1540, Бул. "Брюксел" №1, Тел. 0700 10 543, Факс: 02 980 0043
www.bulatsa.com

Съдържание

Страница

Годишен доклад за дейността	-
Отчет за финансовото състояние	1
Отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход	3
Отчет за промените в собствения капитал	4
Отчет за паричните потоци	5
Пояснения към финансовия отчет	6

BULATSA

РЪКОВОДСТВО НА ВЪЗДУШНОТО ДВИЖЕНИЕ

ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА
на ДП „РЪКОВОДСТВО НА ВЪЗДУШНОТО ДВИЖЕНИЕ“ (ДП РВД)
за 2023 г.

София, 2024 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. МИСИЯ, ВИЗИЯ И СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ	3
I.1. Мисия	3
I.2. Визия	3
I.3. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ НА ДП РВД	3
СЪГЛАСНО ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ДП РВД „ХОРИЗОНТ 2030“, ПРЕДПРИЯТИЕТО ИЗПЪЛНЯВА СЛЕДНИТЕ СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ (СИ):	3
II. ФУНКЦИИ И УПРАВЛЕНИЕ	3
III. ЦЕЛИ И ОТЧЕТИ НА ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА ЕФЕКТИВНОСТ	4
III.1. БЕЗОПАСНОСТ	4
III.2. КАПАЦИТЕТ	6
III.3. ОКОЛНА СРЕДА	6
III.4. РАЗХОДНА ЕФЕКТИВНОСТ	8
IV. ПОКАЗАТЕЛИ ОТ ПОЛИТИКАТА ЗА ПУБЛИЧНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ	8
V. ОСНОВНИ СЪБИТИЯ И ПРИОРИТЕТИ	8
V.1. КЛЮЧОВИ СЪБИТИЯ С ВЛИЯНИЕ ВЪРХУ НИВАТА ОБСЛУЖВАН ТРАФИК ВЪВ ВП НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ И ПРЕДПРИЕТИ МЕРКИ	8
V.2. РАЗШИРЕНИЕ И МОДЕРНИЗАЦИЯ НА АВТОМАТИЗИРАНАТА СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ВЪЗДУШНОТО ДВИЖЕНИЕ SATCAS	10
V.3. РАЗВИТИЕ НА DANUBE FAB	11
VI. ОТНОШЕНИЯ С КЛИЕНТИТЕ И КОНСУЛТАЦИИ С ПОЛЗВАТЕЛИТЕ НА УСЛУГИТЕ	11
VII. МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ	11
VIII. ОПЕРАТИВНА ДЕЙНОСТ	12
IX. ТЕХНИЧЕСКО ОСИГУРЯВАНЕ НА ОПЕРАТИВНАТА ДЕЙНОСТ	16
X. УПРАВЛЕНИЕ НА БЕЗОПАСНОСТТА И КАЧЕСТВОТО	19
XI. УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ, ТРУДОВИ ОТНОШЕНИЯ, СОЦИАЛНИ ВЪПРОСИ, ПРАВА НА ЧОВЕКА. АДМИНИСТРАТИВНО ОБСЛУЖВАНЕ НА ДЕЙНОСТТА	21
XII. УПРАВЛЕНИЕ НА СОБСТВЕНОСТТА И ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ. СИГУРНОСТ И ЗАЩИТА	21
XIII. УПРАВЛЕНИЕ И ОЦЕНКА НА РИСКА	22
XIV. БОРБА С КОРУПЦИЯТА И ПОДКУПИТЕ	22
XV. ДЕЙНОСТ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ	23
XVI. ФИНАНСОВО – СЧЕТОВОДНА ДЕЙНОСТ	23
XVI.1. СТРУКТУРЕН АНАЛИЗ НА ПРИХОДИТЕ ОТ ТАКСИ ЗА ПРЕДОСТАВЕНО АНО	23
XVI.2. АНАЛИЗ НА ОСНОВНИТЕ ВИДОВЕ РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА	26
XVI.3. ФИНАНСОВ РЕЗУЛТАТ	26
XVI.4. ФИНАНСОВИ ПОКАЗАТЕЛИ	26
XVII. ФИНАНСОВИ РИСКОВЕ СВЪРЗАНИ С ДЕЙНОСТТА НА ПРЕДПРИЯТИЕТО	27
XVII.1. ЦЕНОВИ РИСК	27
XVII.2. ВАЛУТЕН РИСК	27
XVII.3. ЛИХВЕН РИСК	27
XVII.4. КРЕДИТЕН РИСК	27
XVII.5. ЛИКВИДЕН РИСК	28
XVII.6. ПОДГОТОВКА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ДИРЕКТИВАТА ЗА КОРПОРАТИВНО ОТЧИТАНЕ ВЪВ ВРЪЗКА С УСТОЙЧИВОСТТА (CSRD)	28
XVIII. ИНФОРМАЦИЯ ЗА СВЪРЗАНИ ЛИЦА	28
XVIII.1. СДЕАКИ С ДРУГИ СВЪРЗАНИ ЛИЦА ПОД ОБЩ КОНТРОЛ	28
XVIII.2. СДЕАКИ С КЛЮЧОВ УПРАВЛЕНСКИ ПЕРСОНАЛ	29
XVIII.3. РАЗЧЕТИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА В КРАЯ НА ПЕРИОДА	29
ПРИЛОЖЕНИЯ:	30

I. МИСИЯ, ВИЗИЯ И СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

I.1. Мисия

Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“ (ДП РВД) предоставя висококачествено аеронавигационно обслужване, като поддържа възможно най-високи нива на безопасност, допринася за опазване на околната среда и е значим фактор в системата на въздушния транспорт в Република България и сред международната авиационна общност.

I.2. Визия

Визията на ДП РВД е да бъде сред лидерите по аеронавигационно обслужване (АНО) в Европа. ДП РВД ще се развива като конкурентноспособно, гъвкаво и ориентирано към своите клиенти предприятие, успешно ще се справя с предизвикателствата, поставени от новите реалности в Единното европейско небе (ЕЕН), чрез повишаване на квалификацията на своите служители и реализиране на нови пазарни възможности.

I.3. Стратегически цели на ДП РВД

Съгласно Програма за развитие на ДП РВД „Хоризонт 2030“, предприятието следва следните стратегически цели (СЦ):

- СЦ 1 Предоставяне на безопасно, качествено, финансово стабилно и ефективно аеронавигационно обслужване и опазване на околната среда;
- СЦ 2 Утвърждаване на ролята на предприятието в инициативата „Единно европейско небе“ (ЕЕН);
- СЦ 3 Предприятие с квалифицирани и мотивирани служители, които изпълняват качествено своите професионални задължения.

II. ФУНКЦИИ И УПРАВЛЕНИЕ

ДП РВД е юридическо лице, което притежава свидетелство за извършване на АНО и изпълнява държавни функции по предоставяне на аеронавигационни услуги в обслужваното гражданско въздушно пространство (ВП) на Република България. Предприятието няма клонове, но има обособени териториални звена. През 2023 г. не е извършвало действията в областта на научноизследователската и развойната дейност. Основният предмет на дейност на ДП РВД включва:

- управление на въздушното движение (УВД) за постигане на безопасност, ефективност и редовност на полетите в обслужваното гражданско ВП:
 - управление на въздушното движение на контролирани летища;
 - проектиране на структури на въздушно пространство;
 - разработване на процедури за полети;
- планиране, осигуряване, внедряване, експлоатация и поддържане на съоръжения, системи и оборудване за комуникационно, навигационно, обзорно, енергийно, метеорологично и аеронавигационно осигуряване на обслужваното въздушно движение и съпътстващата инфраструктура;
 - комуникационно обслужване, навигационно обслужване и обслужване по обзора;
 - метеорологично обслужване;
 - аеронавигационно информационно обслужване;
 - информационно обслужване на дейностите по търсене и спасяване на въздухоплавателни средства (ВС);
- управление на системата за безопасност на въздушното движение в рамките на предоставената му компетентност;
- изпълнение на задълженията на Република България, произтичащи от международни договори в областта на управлението на въздушното движение, по които Република България е страна;
- събиране на такси за аеронавигационно обслужване.

Оперативното управление на ДП РВД през периода се осъществява посредством установената система за управление. Стратегическите и оперативните цели и дейностите за тяхното постигане, произтичащи от Програма за развитие на ДП РВД „Хоризонт 2030“, са разписани в Бизнес план (Бизнес програма) на предприятието и детайлизирани като задачи в Годишния план на дейностите.

Те се контролират и отчитат на ниво структурни или функционално обособени звена в оперативен порядък, чрез периодични писмени и устни отчети (седмични, месечни, тримесечни) и в Годишния доклад за дейностите.

III. Цели и отчети на показателите за ефективност¹

Показателите за ефективност (ПокЕ) на ДП РВД и техните целеви нива са съобразени с изискванията на действащите регламенти. Съгласно Регламент (ЕС) 2019/317 за определяне на схема за ефективност и за таксуване в Единното европейско небе, се дефинират четири области на ефективност: „Безопасност“, „Капацитет“, „Околна среда“ и „Разходна ефективност“. За третия референтен период (РПЗ) 2020 г. - 2024 г., за всяка от тези области Комисията определя общоевропейски показатели за ефективност. Съответни цели (целеви нива) за ефективност за РПЗ са определени първоначално с Решение за изпълнение (ЕС) 2019/903. Държавите-членки са задължени самостоятелно или в рамките на функционалните блокове въздушно пространство (ФБВП) да определят цели на показателите за ефективност, които трябва да допринасят за постигане на общоевропейските цели. Поради същественото влияние на развитието на пандемията от COVID-19 върху адекватността на базовите допускания, заложи при определянето на общоевропейските цели, Комисията е приела извънредно законодателство – Регламент (ЕС) 2020/1627 за действия в тази област, след което с Решение (ЕС) 2021/891 са приети нови общоевропейски цели за ефективност. В тази връзка през 2021 г. е изготвен ревизиран План за ефективност (ПЕ), отразяващ новите изисквания. Същият е предоставен за оценка на Европейската комисия след консултации с потребителите на АНО и е одобрен официално с Решение на Комисията C(2022)2303 от 13.04.2022 г., като е потвърдена съгласуваността на националните с европейските цели. Представените по-долу годишни референтни стойности и цели за ефективност са заложи в одобрения План за ефективност.

В ДП РВД е въведена балансирана система от вътрешни ПокЕ по процеси, обвързана от една страна със стратегическите и оперативни цели на предприятието, и от друга - с горепосочените четири области на ефективност, като изпълнението на целевите им нива се отчита чрез специализиран софтуер за бизнес-мениджмънт QPR Suite.

Отчетът за изпълнението на целите за ефективност, заложи в ПЕ, се прави от Европейската комисия, Органът за преглед на ефективността (PRB) и Европейската агенция за авиационна безопасност (EASA) и се публикува от Комисията на годишна база. Отчети за показателите за капацитет и околна среда се публикуват и на месечна база от Управителния орган на мрежата (NM). Отчети за показателите по безопасност и разходна ефективност се публикуват на годишна база и информация за постигнатите резултати ще бъде представена в Годишния доклад за дейността на ДП РВД за 2023 г. заедно с одитирания финансов отчет.

III.1. Безопасност

За третия референтен период в частта на Плана за ефективност, касаеща ДП РВД, са дефинирани цели по ключовия показател „Ефективност на управлението на безопасността“. Те показват приноса на годишна база към Европейските цели за ефективност, които са относими към последната година на референтния период.

Показател за ДП РВД		Цели				
		2020	2021	2022	2023*	2024
Политика и цели по безопасност	Европейска цел за ефективност	-	-	-	-	C
	Цели на ДП РВД	C	C	C	C	C
	Отчет на ДП РВД	D	D	C	D	
Управление на риска	Европейска цел за ефективност	-	-	-	-	D

¹ Отчетните стойности на показателите за ефективност се публикуват от Европейската комисия на <https://webgate.ec.europa.eu/eusinglesky/> и <https://ansperformance.eu/data/>. Някои от стойностите се обработват и публикуват след издаването на настоящия документ, поради което ще бъдат включени в следващи издания.

Показател за ДП РВД	Цели					
		2020	2021	2022	2023*	2024
	Цели на ДП РВД	C	C	C	D	D
	Отчет на ДП РВД	C	C	C	D	
Осигуряване на безопасност	Европейска цел за ефективност	-	-	-	-	C
	Цели на ДП РВД	C	C	C	C	C
	Отчет на ДП РВД	C	C	D	D	
Насърчаване на безопасност	Европейска цел за ефективност	-	-	-	-	C
	Цели на ДП РВД	C	C	C	C	C
	Отчет на ДП РВД	D	D	D	D	
Култура по безопасност	Европейска цел за ефективност	-	-	-	-	C
	Цели на ДП РВД	C	C	C	C	C
	Отчет на ДП РВД	C	C	C	C	

Забележка: Оценките за 2023 г. се очаква да бъдат потвърдени от Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация“ (ГД ГВА)

Таблица 1 Цели за ефективността към ключовия показател за ефективност „Ефективност на управлението на безопасността“ в ревизирия План за ефективност на Р България за РПЗ (2020 г.- 2024 г.) и годишни отчети

С цел ефективно управление на риска за безопасност на предоставяните услуги, в ДП РВД е въведена задължителна и доброволна схема за докладване на авиационни събития, свързани с безопасността при предоставяне на УВД/АНО. За подпомагането на процесите, свързани с целите на докладването, са установени следните допълнителни процеси и принципи:

- Поддържане на постигнатите високи нива на безопасност;
- Съблюдаване спазването на Културата за безпристрастно отношение, като ключов елемент на Културата по безопасност;
- Използване на средства за обективен контрол, в това число и автоматично средство за наблюдение на мрежите по безопасност (Safety Nets);
- Предоставяне на обратна връзка към докладващите служители с информация за извършения анализ и определените препоръки по разследваните събития;
- Данните от всички регистрирани събития при предоставяне на УВД/АНО и изготвените доклади от проверки и разследвания на авиационни и специфични събития се анализират на всеки шест месеца с цел идентифициране на тенденции и определяне на области за подобрене.

Също така в подкрепа на РП са организирани и се поддържат следните мероприятия и дейности:

- Подобряване на процесите, свързани за управлението на умората в синхрон с Политиката за управление на рисковете от умората;
- Развитие на Програмата за управление на стреса на РП, участници в критични събития от професионално и лично естество;
- Повишаване на нивото на Културата на безопасност в ролята ѝ на естествен благоприятстващ фактор за повишаване на нивото на ефективност на Системата за управление на безопасността (СУБ) и идентифициране на области за подобрене свързани с нивата на културата по безопасност и ефективност на СУБ.

III.2. Капацитет

Чрез определени нива на средното закъснение на полет по маршрута се залагат и постигат цели на закъснение, зададени от NM чрез т. нар. механизъм за планиране на капацитета на въздушното пространство.

През РПЗ за Р България са приети следните референтни и целеви годишни стойности в минути средно закъснение на полет по маршрута (ATFM delay) за показателя „Капацитет“, които изключват закъснения по причини на лошо време.

Средно закъснение на полет по маршрута (минути)	2020	2021	2022	2023	2024
Референтно ниво за Р България (минути)	0.17 ²	0.04	0.08	0.07	0.08
Целево ниво за Р България (минути)	0.17	0.04	0.08	0.07	0.08
Отчет за Р България (минути)	0	0	0	0.06*	
*Поради лошо време (не е включено в целевата стойност на показателя от 0.07 минути за 2023 г.)					

Таблица 2 Цели към ключовия показател за ефективност „Средно закъснение на полет по маршрута“ в ревизирияния План за ефективност на Р България за РПЗ (2020 г. -2024 г.) и годишни отчети

Средно закъснение на полет по маршрута (минути)	Целево ниво	Отчет 2023 г. по месеци (минути)												
	2023	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Референтно ниво за Р България (минути)	0.07	0	0	0	0	0	0.06*	0.08*	0.15*	0.10*	0	0.29*	0.01*	
Целево ниво за Р България (минути)	0.07													
*Поради лошо време (не се включват при определяне на целевата стойност на показателя от 0.07 минути за 2023 г.)														

Таблица 3 Месечни отчети на показателя за ефективност „Средно закъснение на полет по маршрута“ за 2023 г.

III.3. Околна среда

За РПЗ са приети следните годишни референтни и целеви стойности на ключов показател за ефективност „Средна хоризонтална ефективност на действителната траектория в полет по маршрут“ (КЕА):

Средна хоризонтална ефективност на действителната траектория в полет по маршрут	2020	2021	2022	2023	2024
Референтно ниво за Р България (%)	1.95 ³	2.25	2.25	2.25	2.25
Целево ниво за Р България (%)	1.95	2.25	2.25	2.25	2.25
Отчет за Р България (%)	2.55	2.48	3.28*	3.40	
* Корекцията е нанесена съгласно мониторингов доклад на PRB до Комисията.					

² Референтната стойност е зададена съобразно Решение за изпълнение (ЕС) 2019/903. С Решение за изпълнение (ЕС) 2021/891, Комисията отменя Решение за изпълнение (ЕС) 2021/891, задава ревизирани цели предвид пандемията и не дефинира референтна стойност за капацитет за 2020 г.

³ Референтната стойност е зададена съобразно Решение за изпълнение (ЕС) 2019/903. С Решение за изпълнение (ЕС) 2021/891, Комисията отменя Решение за изпълнение (ЕС) 2021/891, задава ревизирани цели предвид пандемията и не дефинира референтна стойност за околна среда за 2020 г.

Таблица 4 Цели за ефективността към ключовия показател за ефективност „Средна хоризонтална ефективност на действителната траектория в полет по маршрут“ в ревизирияния План за ефективност на Р България за РПЗ (2020 г.-2024 г.) и годишни отчети

Средна хоризонтална ефективност на действителната траектория в полет по маршрут в %	Целево ниво	Отчет 2023 г. по месеци (%)											
	2023	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Референтно ниво за Р България (%)	2.25	3.33	3.36	3.37	3.38	3.38	3.37	3.39	3.38	3.37	3.38	3.39	3.4
Целево ниво за Р България (%)	2.25												

Таблица 5 Месечни отчети на показателя за ефективност „Средна хоризонтална ефективност на действителната траектория в полет по маршрут“ за 2023 г.

Възприетата методика за определяне на Ключовия показател за ефективност КЕА не отчита причини за неефективност на траекториите на ВС, които са извън възможностите за влияние от страна на ДП РВД и другите доставчици на аеронавигационно обслужване (ДАНО). Основна такава причина за неефективност е ограниченото използване на въздушно пространство във връзка със събитията в Украйна, както е описано в т. IV.1. В допълнение към това следва да се посочат и известните проблеми в точността на изходните данни за периода 2015-2018 г., на база на които са определени националните цели. Надлежна информация за това е представена в проекта на ПЕ за РПЗ, както и в писма от ДП РВД и DANUBE FAB (функционален блок въздушно пространство) до Европейската комисия, Управителния орган на мрежата (NM) и Органа за преглед на ефективността (PRB). На основа на направените анализи, само около 10% от стойността на показателя за Района за полетна информация (РПИ) София е свързана с ефекти в обслужваното ВП, а останалите 90% се дължат на мрежови ефекти, върху които ДП РВД няма контрол и възможности за повлияване. В свое писмо от 28.06.2021 г. NM признава пред Комисията, че съществува проблем по причини извън ДП РВД и декларира, че ще търси техническо решение относно данните за напата страна.

През 2023 г. показателят повишава своите стойности спрямо 2022 г. поради нарастването на броя на полетите и концентриране на полети от/до нехарактерни дестинации в обслужваното от ДП РВД въздушно пространство поради изместването на същите заради войната в Украйна. Въпреки че допълнителното полетно време и допълнително прелетяно разстояние е значително (за някои полети достига около 2-2.5 часа при 7-12 часа нормална продължителност на полета), отчитайки цялата траектория на тези полети и изискванията за безопасност, минавайки през българското въздушно пространство, те са изместени с минималното възможно разстояние и полетно време.

ДП РВД поддържа сертифицирана система за управление на околната среда съгласно ISO 14001. Чрез нея се идентифицират и контролират значимите аспекти по отношение на околната среда и е въведен систематичен подход за поставяне на екологични задачи и цели и за тяхното постигане.

Като част от дейностите в DANUBE FAB са хармонизирани политиките и целите по околна среда в ДП РВД и ROMATSA. Във въздушното пространство на България, Румъния, Унгария, Словакия, Молдова и Чехия е въведено 24/7 планиране на полети по свободни траектории, както и трансгранично свободно планиране между SEE FRA и BALTIC FRA (въздушното пространство за свободно планиране между Полша и Литва), което практически означава, че са премахнати възможните ограничения от страна на ДП РВД и другите ДАНО върху ефективността на траекториите на полетите.

III.4. Разходна ефективност

Ревизирият план за ефективност за РПЗ (2020 г. - 2024 г.) е изготвен на национално ниво, като областта „Разходна ефективност“ продължава да бъде оценявана на ниво зона за таксуване. Доколкото на задължителна регулация подлежат единствено летища с над 80,000 движения по ГПП на годишна база, за РПЗ България не изготвя план за ефективност за нито едно летище, включително за летище София. Цели за ефективност на разходите за РПЗ ще бъдат прилагани само за АНО при прелитане.

Показател за разходна ефективност	2020/2021 ⁴	2022	2023	2024
Установени разходи на обслужена единица	95.60	67.56	61.42	55.62
Фактически разходи на обслужена единица	91.80	50.61	44.63	

Таблица 6 Цели за ключов показател за ефективност „Установени разходи на обслужена единица за полети по маршрута“ (реално изражение по цени от 2017 г.) в ревизирият План за ефективност на Р България за РПЗ (2020 г. - 2024 г.) и годишни отчети

Таксовите единици в зоните на летищата през 2023 г. са както следва:

- За зона 1 (летище София) – 264.16 лв., без промяна спрямо 2022 г.;
- За зона 2 (летищата Варна, Бургас, Пловдив и Горна Оряховица) – 415.57 лв., без промяна спрямо 2022 г.

ДП РВД прилага устойчиво политика за оптимизиране на разходната ефективност, като целевото ѝ подобрение, съчетано с подобрението на ефективността съгласно зададените системни параметри от Европейската комисия, е в основата на определяната разходна база. ДП РВД води проактивна политика на партньорство и се съобразява с нуждите на ползвателите на въздушното пространство. Това е съпроводено с подобрена продуктивност при оптимизиране броя на персонала и по-специално продуктивността на РП през последните години. Съгласно изготвения от Евроконтрол сравнителен доклад за финансова ефективност на ДАНО (ACE Report), продуктивността на РП обслужващ трафик по маршрута (en-route ATCO-hour productivity) в Районен контролен център (РКЦ) София е на едно от челните места в зоната на Евроконтрол.

Подобряването на разходната ефективност в зоните и районите на летищата също е от особено значение за ДП РВД. То може да бъде постигнато чрез подхода „gate-to-gate“, позволяващ по-добър баланс между търсенето и предлагането на услугите, както и по-гъвкаво използване на ресурсите.

IV. Показатели от Политиката за публичните предприятия

Съгласно приетата с Решение №776/12.10.2022 г. на Министерски съвет Политика за участието на държавата в публичните предприятия (Политиката) ДП РВД попада в групата публични предприятия, за които са определени три ключови показателя за изпълнение на финансовите цели в дългосрочен план, отчети за които са представени на МТС и АППК съгласно изискванията. Изпълнението на финансовите цели се наблюдава на годишна база.

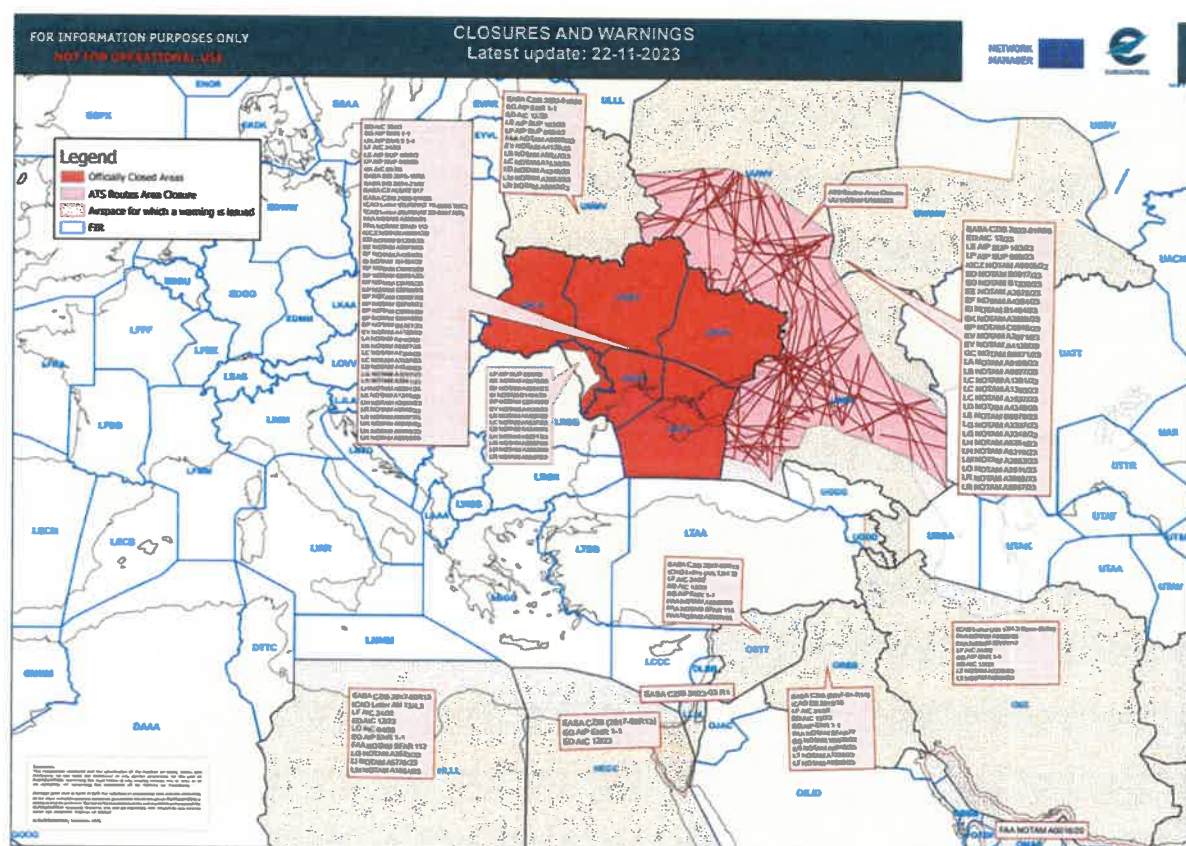
V. ОСНОВНИ СЪБИТИЯ И ПРИОРИТЕТИ

V.1. Ключови събития с влияние върху нивата обслужван трафик във ВП на Република България и предприети мерки

С оглед развитието на ситуацията в Украйна, на 24.02.2022 г. украинските власти публикуваха съобщение за затваряне на цялото украинско въздушно пространство за граждански полети, включително и летищата на територията на Украйна. Поради потенциална опасност за гражданското въздухоплаване EASA препоръчва авиокомпаниите да избягват освен територията на Украйна и райони на около 200 км разстояние от украинската граница навътре в териториите на Русия и Беларус. В допълнение като част от санкциите, наложени на Руската федерация, Европейския съюз (ЕС) и Съединените американски щати (САЩ) забраниха полети на руски авиокомпани във въздушното си пространство. На тази мярка бе отговорено реципрочно от страна на Руската федерация и към

⁴ В Решение за изпълнение (ЕС) 2021/891, Комисията налага обединяване на 2020 г. и 2021 г. за целите на оценката на ПЕ

настоящия момент много съществена част въздушно пространство е практически неизползваема за значителен брой авиопревозвачи. Това удължава значително полетното време за някои дестинации и измества трафик към българското въздушно пространство. ДП РВД обслужва повишените нива на въздушен трафик над България и прилага секторни конфигурации за поемане на трафика, на база симулации на възможните сценарии. От изключително значение са регулациите, въвеждани от западните ни съседи поради липса на капацитет и силно увеличени заявки за провеждане на полети. Разширяването на SEE FRA инициативата на юг води до увеличен брой заявки за провеждане на полети в рамките на SEE FRA. В допълнение, политическата ситуация, свързана с Русия и Украйна, както и изключително силния туристически сезон в Турция и Гърция допълнително увеличават броя ВС, прелитащи през въздушното пространство на група сектори София. Предприети са мерки, за осигуряването на безопасно и ефективно ОВД при случаи на преориентиране на потоците на въздушното движение, в резултат на наложени регулации на трафика от съседни ДАНО, водещи до добавяне на трафик във въздушното пространство на РПИ София. Издадено е Методическо указание, за предприемане на действия за предотвратяване претоварването на секторите и съответно на РП. Наблюдават се безпрецедентни нива на трафик в сравнение с 2019 г. ДП РВД постига рекордни нива на обслужени ВС, прелетели ВП на Р България. Предприети са действия по извършване на непрекъснат анализ и набелязване на инициативи, чрез реализирането на които да се постигне положителен ефект върху капацитета, с хоризонт на внедряване летния сезон на 2024 г. Осигурен е необходимият брой ръководители на полети. Ситуацията се следи и анализира текущо.

Фигура 1. Значими геополитически събития, оказващи влияние върху потоците въздушно движение към края на м. декември 2023 г.

- Конфликтите в Сирия и Ирак, които все още не дават възможност за пълно използване на ВП над тези държави за полети на гражданската авиация, с някои малки изключения (полети с дестинации в тези държави и използване на част от горното ВП на Ирак от последното тримесечие на 2017 г.).
- Във връзка с извършените от Иран ракетни атаки с балистични ракети по обекти на територията на Ирак преди няколко години, са издадени забрани за използването на въздушното пространство на Ирак и Иран от FAA и от въздухоплавателните администрации на редица държави. В последствие същите са смекчени и понастоящем като цяло не се позволява изпълнение на полети през Ирак под полетно ниво 320 и през определени зони на Иран. Този процес е динамичен, а

конкретните решения на авиокомпаниите се влияят от codeshare споразумения, а така също значение имат и техните оценки по безопасност свързани с провеждането на полети в или в близост до зони на въоръжен конфликт (напр. основната част от полетите на Qatar Airways от/до САЩ, полетите на UPS и FEDEX, а така също и на полети на европейски авиокомпани до Кувейт заобикалят ВП на Ирак генерирайки допълнително полетно време).

- Ситуацията над Либия, както и над Синайския полуостров, където ВП е затворено до определена височина (последните две ВП имат трудно прогнозируем ефект по отношение на полетите през обслужваното ВП от ДП РВД).

- Постигнатото споразумение през 2016 г. между България, Турция, Румъния и НМ за подобряване на интерфейса между България и Турция в района на Черно море, с което се увеличи значително капацитета на ВП в региона и позволи да се поеме допълнителното увеличение на трафика през България без да се отчетат закъснения. По този начин се осигурява безопасна и сигурна възможност за полетите от/за Близкия и Далечния изток, като ролята на България като надежден партньор в областта на управлението на въздушното движение се засилва и ВП на РПИ София е част от най-ефективния коридор за обслужване на тези полети.

- С оглед на постатното развитие на летище LTFM и възможното разрастване на Turkish Airlines, ДП РВД е въвежда промени в организацията на ВП и интерфейса между България и Турция с цел осигуряване на допълнителен капацитет за полети от и до летище LTFM. Единственият възможен начин за увеличаване на разполагаемия капацитет е въвеждането на нови контролно-навигационни точки по границата между двете държави. Предприети са действия и са определени конкретни дейности на базата на постигнатото споразумение с ДНМ и е актуализиран интерфейсът с Турция през 2023 г. Това позволява дефинирането на повече елементарни сектори, което е необходима предпоставка за безопасното обслужване на отлитащи, долитащи и прелитащи ВС в региона. В отчетния период, Авиационният учебен център е провел обучение на ръководителите на полети под формата на симулация в реално време за работа с новия интерфейс.

- На 09.10.2020 г. е облекчен интерфейсът между Израел и Йордания. Съгласно дефинирана схема по дневен ход беше разрешено прелитане на границата между двете държави, намалявайки дистанцията, полетното време и себестойността на планираните полети. На настоящия етап, като следствие от въведената промяна, няма идентифицирано преразпределение на трафика. Процесът е обект на ежедневен анализ от органа за управление на потоците на въздушното движение в ДП РВД. Към 31.12.2023 г. същият е затворен за прелитане трафик във връзка с военните действия в ивицата Газа. Намален е и броят на полетите от/до Израел през четвъртото тримесечие на 2023 г.

- Във връзка с наблюдаваните процеси на промяна в Афганистан и определените рискове, свързани с политическата обстановка в държавата от редица национални регулаторни органи са издадени бюлетини по безопасност и препоръки да се избягва провеждането на полети през това ВП. Като резултат от настъпилите промени след август 2021 г., АНО в това ВП се предоставя от фирма регистрирана в Абу Даби, като полети през него от декември 2022 г. се изпълняват от ограничен кръг авиокомпани. Поради войната между Украйна и Русия и неизползването на сибирските маршрути във ВП на Русия, повечето авиооператори изпълняват своите полети от/до Далечния изток през Иран и Ирак и оттам през България. По-малката част, които прелитат през Афганистан и не минават през Русия, също се насочват основно през България за полети от/до Европа и Северна Америка.

V.2. Разширение и модернизация на автоматизираната система за управление на въздушното движение SATCAS

Изпълнява се проект „Доставка на хардуерно оборудване за модернизиране на АСУВД SATCAS V3 DL“. Оборудването е доставено през месец април 2023 г. и е инсталирано в РЦ за ОВД София, ЛЦ за ОВД Варна и ЛЦ за ОВД Бургас. Валидирана е хардуерната инсталация от фирма Leonardo. Извършена е софтуерна инсталация и интеграция на приложен софтуер от фирма Leonardo и е проведена успешна тестова сесия за приемане на място (SAT) в периода октомври-ноември 2023 г. През декември 2023 г. е проведено обучение на инженерно-техническия персонал (ИТП) от представител на фирма Leonardo. В началото на 2024 г. е планирана оперативна оценка на модернизираната система, като се очаква тя да бъде въведена в редовна експлоатация преди началото на летния период на 2024 г.

Изпълнението на проекта се очаква да подпомогне подобряване на стабилността и бързодействието на АСУВД, което от своя страна ще спомогне за повишаване на безопасността и капацитета на УВД, в изпълнение на СИ 1 на предприятието.

V.3. Развитие на DANUBE FAB

Приоритетна дейност за ДП РВД и през 2023 г. е развитието на DANUBE FAB, установен във ВП на Република България и Румъния. Дейността е в съответствие със СЦ 1 и СЦ 2.

През отчетния период са проведени 20-тите и 21-вите заседания на Съвета на ДАНО и УС на DANUBE FAB. Проведени са срещи на Постоянния комитет за стратегии и планиране на DANUBE FAB, на постоянния комитет по безопасност и качество и 19-тото и 20-тото издание на Социалния консултативен форум.

Приети са стратегическите документи на DANUBE FAB – Стратегическа програма на DANUBE FAB за 2023-2027 г., Годишен план за 2023 г. и Годишен доклад за 2022 г.

ДП РВД участва активно и в дейностите и форумите на платформата за сътрудничество между ФБВП в Европа – InterFAB Cooperation Platform. Дейностите са в съответствие със СЦ 2.

VI. ОТНОШЕНИЯ С КЛИЕНТИТЕ И КОНСУЛТАЦИИ С ПОЛЗВАТЕЛИТЕ НА УСЛУГИТЕ

В своите взаимоотношения с клиентите и ползвателите на услуги, ДП РВД прилага основни принципи за управление на отношенията с клиенти, като взаимно доверие и разбиране, ранно ангажиране на клиентите, истинска консултация, ясна комуникация, адаптирани процеси, конструктивно участие и убедителна обосновка на процеса по зачитане на мнението на заинтересованите страни.

В Правилата за управление на отношенията с клиентите на ДП РВД и Годишния план за управление на отношенията с клиентите на ДП РВД са идентифицирани различни групи заинтересовани страни и обхватът на консултациите с тях по отношение предоставяното обслужване, финансовите параметри, стратегията за развитие и въздействието върху околната среда.

В комуникационния план на предприятието са идентифицирани целеви групи в обхвата на външната и вътрешната комуникация, с цел формиране на общественото мнение и популяризиране на възможностите за работа.

Идентификацията на клиентите и други заинтересовани страни с отношение към дейността на ДП РВД е направена въз основа на тяхната степен и сфери на влияние, роля и отношение към устойчивото му развитие и осигурява ефективно взаимодействие с тях.

В изпълнение на СЦ 2, през отчетния период е изготвен годишен доклад за дейностите по управление на отношенията с клиентите на ДП РВД през 2022 г., годишен план за дейностите по управление на отношенията с клиентите през 2023 г. и Комуникационен план на ДП РВД за 2023 г. Проведени са срещи с представители на ВВС за реструктуриране на въздушното пространство в района на авиобаза Безмер. През месеците юни и октомври са проведени консултативни срещи с представители на летищни оператори и авиокомпани, на която са дискутирани теми по безопасност и качество на обслужването.

През 2023 г. е проведена и ежегодната консултативна среща с представители на Международната асоциация по въздушен транспорт (IATA), на която са обсъдени действителните разходи, направени през предходната 2022 г., неконтролируемите разходи за 2022 г. и таксовата единица за 2024 г. Проведени са и ежегодните многостранни консултативни срещи с ползвателите на въздушното пространство в Евроконтрол.

През месец юни ДП РВД взе участие във форума „Съвместно управление на въздействието върху околната среда от авиационните дейности в района на летищата София/Варна/Бургас/Пловдив/Горна Оряховица“ (СУВОС), на която бяха обсъдени актуални теми, свързани с европейските цели в екологичното законодателство и декарбонизацията на сектор авиация, представени от контактното лице на ГД ГВА.

VII. МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ

В качеството си на високоефективен доставчик на АНО, ДП РВД е разпознат фактор в регионален и международен план и е активен участник в редица водещи организации и инициативи в областта на гражданската авиация. През отчетния период ДП РВД участва в работата на международните организации – ICAO, Евроконтрол, CANSO и съответните структури на Европейската комисия (ЕК).

Програма SESAR на ЕС за модернизирание на системите за управление на въздушното движение се състои от две направления – развитие и валидиране (SESAR 2020 и SESAR 3) и разгръщане на вече валидирани функционалности на SESAR.

През отчетния период, ДП РВА приключи работата във втора фаза на SESAR 2020 със своите партньори Leonardo, ENAV SpA и Airbus Defense and Space съответно по проекти PJ.02 W2 Airport airside and runway throughput и PJ.18 W2 4D Skyways, които осигуряват приемственост и постигане на необходимото ниво на зрялост на прототипите, разработени по проекти PJ.03a и PJ.03b, и PJ.10 от първа фаза на програмата. Изпълнени са валидации по двата проекта. ДП РВА е приключило работа и с Hungarocontrol, ENAV SpA и Airbus Defense and Space по проект PJ.38 „ADSCENSIO“, финансиран в рамките на трета фаза на програмата SESAR 2020.

В качеството си на член-основател ДП РВА участва в управителния съвет и различните форуми в Съвместното предприятие SESAR 3.

На 14.02.2023 г. Европейската комисия е изпратила писма с оценки на проектите, с които ДП РВА кандидатства в търг за набиране на проекти HORIZON-SESAR-2022-DES-IR-01 по програма SESAR 3. Одобрени са за финансиране проекти 101114748 „Network Trajectory Based Operation“, с акроним „Network TBO“ и 101114611 „Gain Environmental Efficiency by Saving Energy“, с акроним „GEESE“. Проект 101114808 „Air Traffic Control Trajectory Based Operations“ с акроним „ATC TBO“ първоначално е класиран в резервния списък, но след това също е одобрен за финансиране. През отчетния период са подписани споразуменията за финансиране по проектите и се финализират споразуменията за консорциуми.

ДП РВА участва и в работата на структурата за управление на обща услуга по осъществяване на линия за предаване на данни (DLS Governance in Europe). Целта на установяването на обща услуга за линии за предаване на данни в Европа е да се създаде обща рамка за осигуряването на DLS в държавите от ЕС, който е достатъчно гъвкав, за да отговори на бъдещите предизвикателства и рискове, както и да изиграе решаваща роля за намаляването на фрагментацията на услугата. Посредством участието си в DLS Governance, ДП РВА ще може пряко да влияе на процеса на вземане на решения относно услугата и нейното развитие. През 2023 г. са подписани документи за споразумение за съвместно възлагане на обществена поръчка за общата услуга. Евроконтрол обяви търг за изразяване на интерес от потенциални изпълнители на поръчката и в последствие търг за избор на изпълнител.

През отчетния период продължава работата по проект IRIS, за чието финансиране ДП РВА участва в петата тръжна процедура по Плана за европейски кооперирани държави (PECS) на Европейската космическа агенция. IRIS се осъществява чрез публично-частно партньорство с лидер фирма Inmarsat. Подписан е договор - Iris Working Agreement) и Service Level Agreement с консорциума ESSP SAS относно предоставяне на услугата Iris за участие на ДП РВА във фаза на демонстрации на проекта. Проектът има за цел разработване на спътникова комуникационна система въздух-земя за нуждите на УВА, която да покрие изисквания на Регламент (ЕО) 29/2009 на Комисията.

През 2023 г. ДП РВА заяви желание за участие и получи одобрение за членство в консорциум SESAR Deployment and Infrastructure Partnership (SDIP). През 2022 г. SDIP е одобрен от Комисията за Управителен орган на разгръщането на SESAR и отговаря за координираното разгръщане на новите технологии за АНО, заложи в Регламент (ЕС) 2021/116 за Първи съвместен проект на SESAR. В съответствие с Регламента, ДП РВА участва в процесите по консултиране и изпълнение на Програмата за разгръщане на SESAR.

През отчетния период, представители на ДП РВА взеха участие и проведеха редица работни срещи с представители на авиационната индустрия в най-големия световен форум за УВА Airspace World в Женева. На него се поставя ново начало на ежегодна платформа за лични срещи с ръководителите на ДАНО от цял свят, водещи продуктови разработчици, регулатори и специализирани институции.

Въз основа на разширяване на участието на ДП РВА в програмите на европейската организация на метеорологичните институти и доставчиците на аеронавигационно метеорологично обслужване EUMETNET, е подписан договор за сътрудничество, а представители на ДП РВА взеха участие в работните срещи свързани с развитието на метеорологичното обслужване на гражданското въздухоплаване.

Описаните по-горе дейности са в изпълнение на СИЦ 2.

VIII. ОПЕРАТИВНА ДЕЙНОСТ

В изпълнение на своята мисия, визия и СИЦ 1, ДП РВА предоставя аеронавигационно обслужване в рамките на РПИИ София, обхващащ територията на Република България и част от Черно море, за която страната е поела отговорност за обслужване на въздушното пространство.

През 2023 г. са обслужени общо 983,382 полети, което е с 18.06% повече от 2022 г. Броят на международните полети от и до българските летища е 82,932, което представлява увеличение с 13.47% в сравнение с 2022 г.

През отчетния период е извършван непрекъснат мониторинг и детайлен анализ на изменението на трафика в следствие влиянието на войната в Украйна и другите фактори, описани в т. V.I. Установен е процес за проследяване на динамичната обстановка и адаптиране на предвидените и вече приложени мерки: Провеждани са ежеседмични телеконференции срещи с представители на NM, на които се получава най-актуална информация за темповете на възстановяване на потоците от трафик след отпадане на ограниченията заради COVID-19 и ефектите върху мрежата от войната в Украйна. Анализирани са промените в потоците и е изготвяна/адаптирана схемата на използване на секторни конфигурации, прилагани от органа за управление на въздушното движение София Контрол. Данни за схемата за използване на секторните конфигурации са изпращани към NM за изготвяне на общ план на мрежата. Целта е била, при запазване на нивата на безопасност, да се поддържа достатъчна гъвкавост, която да отчита интересите и нагласите на авиокомпаниите, прелитащи през района на Черно море. Ситуацията е била предмет на непрекъснато наблюдение и поради проблеми с капацитета в други държави. Набелязани са редица мерки за осигуряване на допълнителен капацитет - нови автоматизирани инструменти в помощ на РП (ATC tools), мерки за устойчива и безаварийна работа на линията за предаване на данни въздух-земя (CPDLC) и обхващане на по-голям брой ВС, с които се осъществява комуникация по data link; подобряване на координацията по линия за предаване на данни земя-земя (OLDI координация) със съседни РКЦ, автоматизирано показване на честотите на работния екран пред РП и др. Осигурен е необходимият брой ръководители на полети. Отчитано е и бързото възстановяване на полетите на летище Истанбул (LTFM) включително въвеждането в експлоатация на нова ПИК, която увеличава общия му капацитет за обслужване на отлитащи/долитащи въздухоплавателни средства. С оглед на това и възможното разрастване на авиокомпания Turkish Airlines, ДП РВД е предприело действия и са въведени промени в организацията на ВП и интерфейса между България и Турция, с цел осигуряване на допълнителен капацитет за полети от и до летище LTFM и осигуряване на възможност за дефинирането на повече елементарни сектори, което е необходима предпоставка за безопасното обслужване на отлитащи, долитащи и прелитащи ВС в региона.

Във връзка с изпълнение на Шестгодишен план за обучение на РП и осигуреност на РП в органите за ОВД на ДП РВД и с цел осигуряване на необходимия човешки ресурс за работно място Контрол, в Общата организация за обучение на ДП РВД, направление „Ръководители на полети“ са извършени редица дейности. Завършил е курса за основно обучение на ръководител на полети - ученици, от проведения външен подбор през есента на 2022 г. (BASIC 25). Обучението продължава в етап придобиване на квалификационен клас Area Control Surveillance (ACS). Стартирано е основно обучение на одобрените кандидати от проведения през пролетта на 2023 г. външен подбор (BASIC 26). Проведен е вътрешен подбор за кандидати за обучение от орган за ОВД София Подход за нов квалификационен клас ACS. Завършено е обучение на притежатели на квалификационен клас APS за придобиване на квалификационен клас ACS с 8 обучаеми, чието обучение на работно място ще започне през м. февруари 2024 г. Дейностите са в изпълнение на СИЦ 1 и СИЦ 3.

Чешката Република се е присъединила към въздушното пространство за свободно планиране на полети в Югоизточна Европа SEE FRA, въведено на 7 ноември 2019 г. От 23 февруари 2023 г. авиационните оператори могат денонощно да планират полетите си свободно и без ограниченията на географските граници през въздушното пространство на България, Унгария, Румъния, Словакия, Република Молдова и Чешката Република. Включването на въздушното пространство на Чехия представлява третото разширяване на проекта SEE FRA. С тази стъпка, както и с трансгранично свободно планиране между SEE FRA и BAL TIC FRA, SEE FRA се превръща в един от най-големите блокове въздушно пространство за свободно планиране на полетите в Европа.

Изпълняват се дейностите по проект „Надграждане на система за оценка и управление на комплексността на въздушното движение и работното натоварване на ръководителите на полети - Traffic Complexity Assessment Tool (tCAT фаза 2)“. Към края на 2023 г. проектът се намира в етап „Инсталиране и Валидиране“. Проведени са обучения за работа със система tCAT и симулатор AirTOP на РП и експерти. Проведени са тестове за приемане на новата версия на система tCAT. Извършен е преглед и тестове на доставен коригиран приложен софтуер за система tCAT (v4.0.2). В рамките на отчетния период е актуализиран графика за изпълнение на проекта. Изготвена е и е утвърдена документация по безопасност. Провеждат се дейности по дизайна на функционалности на система. Изготвен е Failure Modes Effective Analysis (FMEA). Организирана е инсталацията на версия 5 на система LARA. Извършена е поддръжка на модели на работното натоварване на система tCAT. Надграждането ще позволи свързване на tCAT със системите на Управителния орган на мрежата (NM) и допълнителна интеграция с вътрешни за ДП РВД системи, в изпълнение на СИЦ 1 на предприятието.

Изпълняват се дейностите по проект „Изграждане на система за управление на аеронавигационната информация (AIM)“. Актуализиран е графика за въвеждане на частта от

системата BULNAS за обработка на статични данни в оперативна експлоатация. Проектът се намира в етап „Внедряване“. Статичната база данни на системата (AIMDB) в AIXM 5.1 формат е изградена. Тестват се актуализации на модули от АИМ системата. На 24.11.2023 г. е инсталирана последна актуализация (candidate release) на софтуера на статичните модули. Генерирано е първо издание на електронен АИР (eAIP) за нуждите на ДП РВД, включващо цялата налична актуална информация за вътрешна употреба. Дейностите по въвеждане на модулите от системата, работещи с динамична информация, ще бъдат изпълнени по актуализиран график. Дейностите се изпълняват в съответствие със СИ 1.

В отчетния период, във връзка с осигуряване и развитие на гражданско-военната координация е изготвен проект на инструкция за функциониране на Единната система за гражданско и военно управление на въздушното пространство на предтактическо и тактическо ниво. Документът е съгласуван на междуведомствено ниво и е предоставен за обществено обсъждане. Изготвени са предложения за въвеждане на правила за оперативно въздушно движение, както и предложение за изменение и допълнение на Договор за взаимодействие между гражданските органи за ОВД и военните органи при изпълнение на задачи за контрол над въздухоплаването при охрана на въздушното пространство на Р България – Air Policing, който е представен за съгласуване на BBC. С цел осигуряване на независимост и съвместимост при извършване на операциите на BBC и полетите на гражданската авиация са извършени промени в организацията на полетите на ВФ36940-Чайка в района на летище Варна. Актуализирано е споразумението за взаимодействие между летищната контролна кула (АКК) Варна и военното формирование. На 18.09.2023 г. и 14.12.2023 г. са проведени заседания на Съвета за управление на въздушното пространство. На тях е представен и приет проекта на инструкция за функциониране на Единната система за гражданско и военно управление на въздушното пространство на предтактическо и тактическо ниво. Приети са окончателните текстове на „Правила за дейността на Съвета за управление на въздушното пространство в мирно време“

Във връзка с влизането в сила на Наредба № 19 от 06.07.2023 г., считано от 17.10.2023 г. за функциониране на Единната система за гражданско и военно управление на въздушното пространство, в ДП РВД е извършен преглед на относимите вътрешно нормативни документи и са предприети необходимите действия за актуализирането им. Изготвени са проекти на актуализирани наръчници за работа в ЦКИВП и за работа в ЦПРВП.

Във връзка с въвеждане на спецификациите за оперативно въздушно движение (OAT) на EUROCONTROL – EUROAT в националното законодателство е изготвен съвместен проект с предложения за изменение на Наредба № 2, на ДП РВД и BBC, със становище, представено на ГД ГВА. ДП РВД изготви предложения за изменение и допълнение на договор за взаимодействие – Air Policing. Предложенията са изпратени на BBC.

Към края на 2023 г. проектът „Въвеждане на изискванията на Регламент (ЕС) № 116/2021 и Програмата за разгръщане на SESAR в предоставяното от ДП РВД аеронавигационно обслужване (АНО)“ се изпълнява по актуализиран график в резултат на преразглеждане на стратегията за реализация по отношение на 2-та алианс. Извършен е анализ и е взето решение процесът на проучване и придобиване на информация за присъединяване към алианс да продължи със системната група ENAIRE на алианс iTEC и с алианс COOPANS. През м. юли и м. октомври 2023 г. са проведени работни срещи в ДП РВД с представители на ENAIRE, един от водещите ДАНО в алианса iTEC и представител на технологичния партньор на алианса INDRA. Демонстрирани са техническото решение на система iTEC V2 и спецификации на система iTEC V3. През септември 2023 г. е проведена среща с представители на управителния орган на алианса COOPANS. Проектът дава възможност на ДП РВД да формира стратегическа визия за разгръщане на нови функционалности на SESAR и развитие на автоматизираната система за управление на въздушното движение, в изпълнение на СИ 1 и СИ 2.

През м. май 2023 г. е въведена обща преходна височина във въздушното пространство на района за полетна информация (РПИ) София. Това дава възможност за изпълнение на полети на абсолютни височини по реален QNH на височина на и под 10500 ft, което премахва необходимостта от поправка в налягането и дава възможност за изработването на карти с минимални абсолютни височини за радарно векторизиране извън зоните на кулите и подходите.

ДП РВД разработи процедури за подход по RNAV до минимуми LPV на летище София, които са публикувани в Сборник АИР и дават възможност на екипажите да оптимизират изпъльтяваните подходи на летището.

Приет е от УС Бизнес план (Бизнес програма) на ДП „Ръководство на въздушното движение“ 2021 г. – 2025 г., издание 3.0, който отчита Политиката за участието на държавата в публичните предприятия, одобрена с Решение № 776 от 12.10.2022 г. на Министерския съвет.

Приет е от УС и е одобрен от МТС Бизнес план (Бизнес програма) на ДП „Ръководство на въздушното движение“ 2021 г. – 2025 г., издание 4.0, който отчита актуализирания Годишен финансов план на ДП РВД за 2023 г.

През отчетния период е обявена обществена поръчка за осигуряване на данни за детекция на мълнии, които ще бъдат достъпни на безплатния портал за полетна информация BULATSA – Flight Information Portal (B-Flip). Това ще даде възможност за подобряване на безопасността на широк кръг потребители на въздушното пространство, като авиация с общо предназначение и др. Изпълняват се дейностите по два договора за допълнителни функционалности. Дейностите са в изпълнение на СИ 1.

Завършено е реструктурирането на въздушното пространство в района на летище Горна Оряховица и са въведени маршрути за полети по правила за визуални полети, които подобряват безопасността и експедитивността на трафика. Дейностите са в изпълнение на СИ 1.

През 2023 г. ДП РВД участва в изготвянето на координирана прогноза опасни конвективни явления на NM (Cross Border Convection Forecast), която се изготвя от всички европейски ДАНО, под егидата на EUMETNET. Крайния продукт е обща прогноза за цяла Европа, указваща зоната в която се очаква възникване на конвективни явления и вероятността за възникване. На базата на прогнозата и очакваното намаления на капацитета, NM предприема необходимите мерки за пренасочване или намаляване на въздушните потоци.

С оглед на възникнала оперативна необходимост е въведено изготвяне и разпространяване на метеорологични прогнози за опасни конвективни явления през цялата година. Прогнозите се издават за територията на РПИ София и периметър от около 150 км. радиус, извън тази територия като те подпомагат процесите по тактическо и предтактическо предвиждане на претоварването на секторите за УВД породено от опасни метеорологични явления.

Започната е подготовка за разширение на системата за метеорологично обслужване IVМ в края на отчетния период. Разширението ще осигури съвместимост на системата със изискванията и форматите на SWIM, в изпълнение на Регламент за Първия съвместен проект. Ще бъде създадена и възможност за изпращане на прогнози на потребителите по имейл. Дейностите са в изпълнение на СИ 1.

Осигурено е получаването в ДП РВД на автоматизирани метеорологични данни за зони с конвекция от система за свръхкраткосрочна прогноза на времето за нуждите на системата tCAT. След очакван процес по оценка на точността на данните и бъдещото им въвеждане в оперативната практика се очаква да се подобрят възможностите на tCAT да прогнозира натоварването на секторите за УВД вследствие опасни метеорологични явления, което ще даде възможност за допълнително оптимизиране на секторните конфигурации. Дейностите са в изпълнение на СИ 1.

В отчетния период ДП РВД изпълни договор за обучение на ръководители на полети на ARMATS – доставчик на аеронавигационно обслужване на Армения. В рамките на обучението бе предвиден едномесечен курс със съдържание, базирано на стандартите и препоръчителни практики на Международната организация за гражданско въздухоплаване – ICAO, теми съгласно регламентите на Европейския съюз, както и упражнения на симулатор за справяне с извънредни и аварийни ситуации. Успешното завършване се удостоверява със сертификат, съответстващ с правната рамка на ЕС. Арменските ръководители на полети участваха и в едномесечен курс за повишаване на езиковата си квалификация. Дейностите са в изпълнение на СИ 2.

Извършен е одит за одобряване на метода за оценяване на език „Method for Assessment of English Language Proficiency for Air traffic Control (ELP4ATC)“ от ГД ГВА. Методът е одобрен и е вписан в сертификата на Органа за оценка на владенето на език на ДП РВД. Дейностите са в изпълнение на СИ 1 и СИ 3.

През отчетния период продължава работата по проект за разработване на модул за управление на обученията Learning Management System (LMS) към система Air Traffic License Manager (ALM) v3. В изпълнение на СИ 1 и СИ 3, новият модул и интерфейс за управление на обученията LMS към система ALM v3. ще предоставя нужните средства, функционалности и потребителски интерфейси за поддържане на подробна информация за предлаганите обучения и курсове от ДП РВД, включително средства за тяхното планиране, управление, попълване на форми за текущо отчитане, оценяване и контрол.

Сключен е и изпълнен договор с ДАНО на Косово (ASHNA) за провеждане на опреснително обучение за ръководители на полети от органа за ОВД „Прищина Подход“ спрямо изискванията на Регламент 2015/340. За целта бе изготвено въздушното пространство на Косово в симулатора на ДП РВД, където бяха проведени симулации с повишено натоварване и извънредни и аварийни ситуации. Дейностите са в изпълнение на СИ 2.

През отчетния период продължава работата по проследяване на развитието на националното и европейското законодателство, инициативите за интегриране на безпилотни летателни апарати във връзка с инициативата на Европейската комисия за интегриране на безпилотни летателни апарати (БАА) във въздушното пространство на ЕС на постоянната работна група за координационен механизъм за U-спаре с представители на ДП РВД, ГД ГВА и индустрията във връзка с необходимостта от осигуряване на безопасността във въздухоплаването, минимизиране на рисковете, породени от експлоатацията на безпилотни летателни системи и проследяване на развитието на европейското законодателство и инициативите за интегриране на безпилотни летателни апарати във въздушното пространство на ЕС. Като член на групата, ДП РВД подпомогна и взе участие в установяване на тестово U-спаре въздушно пространство в община Раковски на 28.03.2023 г. Дейностите се изпълняват в съответствие със СЦ 1 и СЦ 2

В изпълнение на СЦ 1 и СЦ 2 ДП РВД активно участва в координирането на дейностите по управление на въздушното пространство на международно ниво, осъществявано чрез съвещания на различни групи и подгрупи на ICAO (RDGE, ICAO EUR PBN Task Force), ЕВРОКОНТРОЛ (RNDSG, RAD Management Group, RAISG, Capacity Planning Sub-Group) и семинари. Редовно са провеждани координационни срещи с органи на съседни държави за обсъждане на оперативни и стратегически въпроси по отношение на граничните интерфейси и организацията на ВП в региона.

IX. ТЕХНИЧЕСКО ОСИГУРЯВАНЕ НА ОПЕРАТИВНАТА ДЕЙНОСТ

Описаните по-долу технически проекти, допринасят за подобряване на безопасността и качеството на АНО в изпълнение на СЦ 1 на предприятието.

Към края на 2023 г. проектът за реконструкция и модернизация на Оперативна зала и прилежащата към нея инфраструктура и съоръжения в РЦ за ОВД София се намира в етап „Проектиране на реконструкцията и придобиване на конзоли“. Сключен е договор за изпълнение на поръчка „Проектиране за модернизация на Оперативна зала на РЦ за ОВД София и прилежащата към нея инфраструктура и съоръжения“. Сключен е договор с предмет „Доставка на конзоли за Оперативна зала на РЦ за ОВД София“. Изпълняват се дейности по подготовка на модифициране на дизайна на различните типове конзоли за отделните работни места в залата. Изготвено е детайлно Описание на промяната, което е представено на ГД ГВА. Изпълнява се сключеният договор за идеен проект за бъдещия интериор на залата и е избран вариант за реализация. Избран е консултант по смисъла на чл. 166, ал.1 от ЗУТ. Изготвен е план за намаляване на рисковете при прехвърляне без прекъсване на работата. Работи се върху подготовката на детайлно Описание на промяната, и съответното уведомление за промяната до ГД ГВА. Изпълнението на проекта ще създаде възможност за повишаване на капацитета за ОВД и ефективността на АНО чрез осигуряване на допълнително пространство за нови секторни конфигурации и подобрена среда за работа.

Продължава работата по проект за реконструкция и модернизация на Техническа зала и прилежащата към нея инфраструктура и съоръжения в РЦ за ОВД София. Към края на 2023 г. приключи изпълнението на всички дейности в обхвата на етапа „Подготовка – част II“ на проекта и проектът е преминал в етап „Преместване на системи и избор на изпълнител на модернизацията“. Дейностите се изпълняват съгласно актуализирания план. Към края на отчетния период са преместени системите CIMAСТ Net, NTP Meinberg, AMHS, OLDI. Избран е изпълнител за модернизацията на Техническа зала и предстои подписване на договор със същия. Следят се заложените срокове в утвърдения План за управление на комуникациите с външни заинтересовани страни в етапа на преместване на системи и техническо оборудване. Изпълнението на проекта ще създаде възможност за повишаване на капацитета за ОВД и ефективността на АНО чрез допълнителен капацитет на Техническа зала във връзка с изпълнението на проект за модернизация на АСУВД и очаквания увеличен брой сектори в следващите години, както и ще осигури подходяща среда за постигане на висока надеждност на техническото оборудване.

Изпълнява се работата по проект „Изграждане, доставка и инсталация на нови обзорни средства за подобряване и разширяване на обзорното покритие в КВП над акваторията на Черно море и в източна България“. Към края на м. декември 2023 г., проектът се намира в етап „Изпълнение – ТРАК Шабла“ Извършена е процедура по кадастрално разделяне на имота за предоставяне на необходимата част от терена за разполагане на радиолокационния комплекс. Издадено е Решение на Министерски съвет за предоставяне на имота за управление от МТС за нуждите на ДП РВД. Работният проект е актуализиран. Проведени са успешно заводски приемни изпитания (Factory Acceptance Tests - FAT) на радарната кула. Съставен е акт за публична държавна собственост на имота. Получено е решение на РИОСВ Варна за необходимостта от ОВОС. Сключено е споразумение с ВВС за осигуряване на възможност за захранване на ТРАК Шабла чрез новоизградено съоръжение.

Изпълнението на проекта ще подобри качеството на услугата по Обзор и ще осигури възможност за увеличаване на капацитета в зоните на подходите на летищата Варна и Бургас.

Изпълняват се дейности по проект „Проектиране и сертифициране на център за възстановяване при инциденти в реално време“. Към края на отчетния период, проектът се намира в етап „Изпълнение 2 – Изграждане и сертифициране“. Проведена е процедура за възлагане на поръчка, избран е изпълнителят и е сключен договор Д-395/03.10.2023 г. с предмет „Консултантски услуги за изграждане на център за възстановяване при инциденти в реално време“. В ход е процедура за одобрение на ПУП-ПП за външните ел. връзки от община Божурище. От проектантската фирма е изготвен проект за външните ел. връзки, който се съгласува от институциите по компетентност. Стартирани са дейности за промяна на статута на съседния имот в с. Пролеша. Сключен е договор с предмет „Изграждане и сертифициране на Център за възстановяване при инциденти в реално време“. Стартирани са подготвителните дейности за откриване на строителната площадка. Проектът ще осигури средства и условия за непрекъснатост на обслужването на въздушното движение и ще развива техническа инфраструктура за съхранение, обработка и анализ на данните, с възможност за предоставяне на нови услуги.

Изпълняват се дейностите по проект „Модернизация на метеорологичните радарни на ДП РВД“. Сключен е договор No.294/17.07.2023 г. с фирма LONARDO Germany, която ще достави и инсталира новото оборудване. С реализацията на проекта ще се подобри авиометеорологичното обслужване и качеството на услугите предоставяни с използване на метеорологична радарна информация.

Към края на отчетния период проектът „Предупредителна система за наличие на срез на вятъра на летище София“ се намира в етап „Възлагане“. Провеждат се дискусии със заинтересованите страни в ДП РВД относно стратегията за изпълнение на проекта. Чрез реализирането на проекта ще се осигури механизъм за откриване и ранно предупреждаване на екипажите на въздухоплавателни средства и на ръководителите на полети за опасното метеорологично явление „срез на вятъра“, което ще подобри безопасността при излитане и кацане.

Продължава работата по проект Electronic Terrain and Obstacle Data“ (eTOD). Чрез реализирането на проекта ще се осигурят набори от електронни данни за терена и препятствията, съгласно изискванията за точност и качество на Анекс 15 на ИКАО, във формат AIXM 5.1.

През 2023 г. завърши работата по проект „Доставка и инсталация на разширение на многопозиционна система за независим кооперативен обзор с разширен обхват WAM (Wide Area Multilateration) и система за зависим кооперативен обзор ADS-B 1090 ES за РЦ за ОВД София“. Успешно са преминати 72 часови проби на оборудването и системата е въведена в редовна експлоатация. Изпълнена е поръчка с предмет „Осигуряване на комуникационни услуги за резервиране на свързаността с отдалечените сензори на система WAM/ADS-B WEST“. Проектът подобрява обзорното покритие за ТМА/ACC София (западната част на FIR-Sofia), което води до намаляване или премахване на зони с увеличена хоризонтална сепарация и подобряване на безопасността и качеството на обслужване на полетите.

Изпълнени са основните дейности по проект за „Модернизация на комуникационна мрежа за осигуряване на навигационни системи при РЦ за ОВД София“. Внесен и одобрен е работен проект в МРРБ за модернизация на комуникационната мрежа за осигуряване на навигационни системи при РЦ за ОВД София и подготвителни работи за модернизация на АМНС София. Има издадено разрешение за строеж. Завършването на проекта ще постигне повишаване на наличността, надеждността, качеството на предаваните сигнали и безопасността на съществуващата комуникационна мрежа на ДП РВД на територията на летище София за навигационните системи, както и ще са изпълнени необходимите подготвителни дейности преди инсталацията на нови метеорологични сензори от състава на АМНС София. Предстои приемане на обекта съгласно ЗУТ.

Изпълнява се проект за модернизация на Автоматизирана наблюдателна метеорологична система (АМНС), който предвижда подмяна на основните метеорологични сензори от системата, разположена на летище София, както и на централният обработващ блок. Избран е изпълнителят и е сключен договор. Изпълнението на проекта ще повиши надеждността на предоставяната метеорологична информация от АМНС София за осигуряване на работа в условията на полети при намалена видимост (ICAO CAT II/III).

През отчетния период е завършен проект за доставка на система за мониторинг, запис и статус на GNSS (GNSS SMRS). Системата е предназначена да извършва мониторинг на глобални спътникови навигационни системи, да записва информация и да визуализира информация за наличността на различни GNSS приложения, в съответствие с дефинициите на ИКАО. Предстои въвеждане на системата в редовна експлоатация.

Продължават дейностите по проект за доставка на системи ATIS/VOLMET за РЦ/ЛЦ за ОВД, чрез които се предоставя аеронавигационна информация на борда на ВС. Планирана е допълнителна функционалност за предоставяне на информацията по линия за предаване на данни „datalink service“, което ще повиши качеството на предоставяната информация и безопасността.

Изпълнява се проект за модернизация на инструментална система за подход и кацане на летище Пловдив - ILS 30 "TPD" при ЛЦ за ОВД Пловдив. Сключен е договор за изпълнение. Проектът ще спомогне за осигуряване на надеждно навигационно обслужване с подобрени качествени параметри, като същевременно ще се оптимизират разходите за поддръжка и замяна на остарели системи.

Продължават дейностите по проект за Развитие на навигационна инфраструктура DME/DME - фаза 2. В ход избор на изпълнител. Проектът има за задача осигуряване на надеждно навигационно покритие за зонална навигация (RNAV) посредством мрежа от наземни DME съоръжения във въздушното пространство на Република България за полети по маршрута и в районите на летищата. Проектът е от съществено значение за осигуряване на надеждно навигационно обслужване и безопасността в региона, предвид войната в Украйна, констатациите и препоръките на Европейската агенция за авиационна безопасност (EASA) и необходимостта от алтернатива на при заглушаване на сигналите от сателитната навигация.

През отчетния период са изпълнени ключови етапи на проекта за доставка и въвеждане в експлоатация на нова система за гласови комуникации VCS 3020X. Изпълнени са заводските изпитания и приемните изпитания на място. В редовна експлоатация е въведено съгласуващото оборудване за обмен на гласови комуникации "земя-земя" - VCX-IP. Подготвителните дейности за разгръщане на системата за гласова комуникация VCS 3020X са завършени. Проектът ще осигури безопасността и непрекъсваемостта на комуникациите на ръководителите на полети при изпълнението на проектите за „Реконструкция и модернизация на техническа зала на РЦ за ОВД София и прилежащата инфраструктура и съоръжения“ и „Модернизация на оперативна зала на РЦ за ОВД София и прилежащата инфраструктура и съоръжения“.

През 2023 година продължава обновяването и развитието на телекомуникационната среда и мрежовата инфраструктура. В РЦ за ОВД София са обособени специализирани помещения, в които е разположено оборудването на доставчиците на телекомуникационни услуги. Подобрена е организацията за предоставяне на наети линии от операторите и е осигурен необходимият за дейността на предприятието допълнителен капацитет. Оптимизирана е оптичната кабелна мрежа в РЦ за ОВД София. Комуникациите между VCS и наземните радиостанции са мигрирани, с което са осигурени радиовръзки „въздух – земя“ от E1/TDM към VoIP. Финализира се процесът за мигриране на комуникациите с доставчиците на аеронавигационно обслужване в съседните страни от аналогови, серийни и TDM линии към цифрова Ethernet/IP преносна среда. Разширява се използването на комуникационни услуги от паневропейската мрежа NewPENS с цел редуциране на разходите за международни наети линии.

През отчетния период са въведени в експлоатация два нови радиорелейни участъка, които осигуряват резервиране на комуникациите с КНО съоръженията от състава на ТРАК София (Черни връх). Продължава обновяването, разширяването на капацитета и обхвата на Оперативната IP мрежа. Инсталирано е ново мрежово оборудване в редица инфраструктурни обекти. Внедрено е ново УКВ радиооборудване, с помощта на което ще бъдат изпълнени проекти за подобряване на радиопокритието, увеличаване на броя на радиочестотите за София Контрол и съответно увеличаване на капацитета за обслужване на увеличаващия се трафик.

Продължават дейностите за разширяване на капацитета, повишаване на нивото на сигурност, надеждност и общата производителност на Интегрираната Система за Управление на Бази Данни (ИСУБД) на ДП РВА, чрез внедряване на платформа на Oracle за управление на бази данни – (X-DATA). Обслужването на оперативни информационни системи „STON“, „MINAS“, „ПООИС“ и „ERPAS“ са мигрирани в платформата. Надграждането на предоставяните услуги при осигуряването на настоящи и бъдещи бази данни на критични за безопасността информационни системи на ДП РВА, ще включва и интегрирането на ИСУБД с бъдещия център за възстановяване при инциденти в реално време, което ще подобри надеждността и качеството на предоставяните услуги.

Изграден е кластер с виртуални сървъри под управлението на VMWARE и LINUX, където в отделни виртуални машини е извършена нова конфигурация на система LARA и са мигрирани сървърните приложения на системи STON, STON_TDS и МИНАС в ТЗ на РЦ за ОВД София.

В ход е проектиране, създаване и внедряване на софтуер LARA GATEWAY.

Продължават дейностите по интеграция на система СТОН със система ERP/SAP и подобряването на информацията необходима за модул „Фактуриране“

Разработена е допълнителна функционалност за система BULNAS/AIM за обработка на RCR съобщения.

Разработена е и внедрена нова, разширена версия на системи W-TESLA с възможност за поддържане на самостоятелни инсталации с различно предназначение и мигриране на наличната информация.

Разработен е нов модул на система ALM - ALM/LMS – за информационна поддръжка на процесите по планиране, организация, провеждане и контрол на обучения на оперативния и инженерно-технически персонал в ДП РВД.

В ход е разработката на модифицирана самостоятелна инсталация на B-FLIP (BULATSA Flight information portal) с ограничени функционалности с локален достъп.

Въведена е в експлоатация нова версия с разширени функционалности на специализирания софтуер за управление на човешките ресурси в оперативна дейност („ROSTER“ v2);

Новата версия на система ATCObell v3, обновяваща версиите на мобилните приложения спрямо съвременните мобилни платформи, дава достъп на РП от РЦ/ЛЦ за ОВД до техните месечни и сменни графици, като е добавен вътрешен WEB портал и информация за изтичащи срокове на разрешения и документи за допуск на РП през мобилните приложения.

През 2023 г. е подписан договор с Агенцията за космически програми на ЕС (EUSPA) за разполагане на опорна станция (RIMS SOF) в сградата на ДП РВД в София, като част от подкрепата на ДП РВД към проекта EGNOS V3 на Европейската комисия.

В областта на информационната сигурност през 2023 г. са реализирани редица дейности и проекти. Изпълнява се договор за доставка на устройства за разширяване на възможностите за мониторинг на Оперативен център по информационна сигурност (ОЦИС). Стартиран е проект „Виртуализиране на платформа за наблюдение, анализ и контрол на логове, мрежови трафик, системни файлове и управление на инциденти“. ОЦИС служи успешно като средство за оценка на риска за информационните активи с цел управление на информационната сигурност.

Проведена е фишинг кампания и кампания за повишаване на осведомеността на служителите в областта на киберсигурността. Допълнени са и са оптимизирани политиките за сигурност чрез софтуера за защита от изтичане на служебна информация. Изпълнени са вътрешни одити по информационна сигурност.

Във връзка с изпълнение на „План за необходимия ресурс на инженерно-техническия персонал ангажиран с осигуряването и обслужването на средствата за управление на въздушното движение в ДП РВД за периода 2023 – 2028 година“ в общата организация за обучение на ДП РВД, направление „Инженерно-технически персонал“ през 2023 г. са въведени Наръчник на органа за оценка на език на инженерно-технически персонал и Наръчник за използване на метода ELP4ATSEP. Проведен е курс за първоначално обучение на събеседващи и оценители за метод на оценяване на владенето на английски език ELP4ATSEP и е определен персонала на Органа за оценка на език на ИТП. Проведени са два курса за основно и опреснително обучение, тридесет и девет обучения за квалификационен клас и шестдесет и шест обучения за системи и оборудване на ИТП.

През 2023 г. са проведени 11 външни подбора, при които са назначени 13 нови служители в направление „Техническа дейност“, а други 6 успешно представили се кандидати в предходни подбори, са назначени на освободени в последствие пятни бройки от длъжностите, за които са участвали в подбор. 13 служители са придобили допуск до самостоятелна работа в съответните сектори.

Описаните по-горе дейности имат отношение към трите стратегически цели на ДП РВД.

X. УПРАВЛЕНИЕ НА БЕЗОПАСНОСТТА И КАЧЕСТВОТО

Поддържането на постигнатите високи нива на безопасност, в това число и процесите за повишаването и надграждането на тези нива, във всяка една дейност на предприятието са първостепенна организационна цел и основна ценност, която е в изпълнение на СИ 1 и СИ 3.

Съгласно изискванията на Регламент (ЕС) 2017/373 в предприятието са въведени Система за управление на безопасността (СУБ), отговаряща на изискванията на ATS.OR.200 и ATM/ANS.OR.B.005, както и Интегрирана система за управление (ИСУ), отговаряща на изискванията на ATM/ANS.OR.B.005. ИСУ е документирана и сертифицирана по международните стандарти ISO

9001, ISO/IEC 27001, ISO 14001 и ISO 45001 и е частично интегрирана със Системата за управление на безопасността.

През отчетния период са изготвени доклади от проверки и разследвания на авиационни събития при предоставяне на услугата по управление на въздушното движение/аеронавигационното обслужване (УВД/АНО), съгласно Процедура за разследване на събития, свързани с безопасността при УВД/АНО.

За 2023 г. е потвърдено постигане на Целевите нива по безопасност, които са утвърдени от ГД ГВА, както и нивото на безопасността на предоставяните услуги по УВД/АНО, документирано в Годишен мониторингов доклад за състоянието на безопасността през 2023 г.

На ежегодното проучване за нивото на зрялост на СУБ, извършвано от CANSO и EUROCONTROL, за 2023 г. са постигнати оценки D (Resilience) за 12 изследвани области и оценка C (Managed) за 1 изследвана област. Като краен резултат е достигнато ниво на зрялост 88%, което нарежда BULATSA на едно от челните места сред Европейските ДАНО.

През 2023 г. по програмата за управление на стреса при критичен инцидент (CISM) в ДП РВА е проведено опреснително обучение и мониторинг на РП, подкрепящи колеги от РЦ/ЛЦ за ОВА, както и информационни срещи в рамките на предприятието.

Проведена е регулярна среща - семинар за вътрешни одитори на ИСУ и СУБ в ДП РВА.

Изготвена е Годишна програма за вътрешни одити в ДП РВА през 2024 г. и е изпълнена програмата за 2023 г., като са проведени планираните за периода вътрешни одити.

Извършени са контролни одити на ИСУ за поддържане на сертификатите за съответствие с ISO 9001:2015 и ISO/IEC 27001:2013, ISO 14001:2015 и ISO 45001:2018.

В изпълнение на стратегическа цел 1 от Плана за действие към Националната стратегия за адаптация към изменението на климата (сектор Транспорт), в ДП РВА е създадена постоянно действаща експертна група за адаптация към изменението на климата. Проведено е общо фирмено обучение с теми за устойчиво развитие, кръгова икономика, адаптация към изменението на климата, както и отчитането по Директива (ЕС) 2022/2464 за корпоративно докладване на устойчивост.

През м. декември е организирано и проведено обучение за вътрешни одитори на системи за управление

През м. февруари е създадена работна група със задача за извършване на самооценка на ДП РВА по акредитационната схема на CANSO „Green ATM“. Бяха попълнени въпросници за определяне на нивото на зрялост на предприятието и е изготвен доклад с представяне на резултатите и предложения за последващи действия.

Представители на ДП РВА са участвали в обсъждането на функционалните характеристики и възможностите на софтуерен продукт CARMA, разработван от EUROCONTROL за нуждите на доставчиците на услуги, за документиране и управление на съответствието с Регламент (ЕС) 2017/373 и с други нормативни изисквания. Планира се прилагането на софтуера в ДП РВА.

Сключен и изпълнен е договор с предмет „Консултантска услуга за актуализиране на методиката и процедурата за определяне на въглеродния отпечатък на ДП РВА, като се отчита практиката във водещи ДАНО от ЕС, стандарта ISO 14064-1:2018 и Greenhouse Gas (GHG) Protocol, което ще позволи подобряване на устойчивото управление и ефикасността на ДП РВА спрямо въздействието върху околната среда. Утвърдени са актуализираните документи - Процедура за инвентаризация на емисиите на парникови газове и Методика за определяне на въглеродния отпечатък от дейността на ДП РВА. Изготвен е годишен доклад за инвентаризация на емисиите на парникови газове от дейността на ДП РВА за 2022 г., която е възприета за нова базова година.

Във връзка с въведените в ПУФД от м. май 2023 г. структурни промени, извършен е преглед и са актуализирани всички вътрешни документи, поддържани от отдел ИСУ.

Проведено е заседание на ЕСОС, на което са приети отчетите за изпълнение на Програмата за управление на въздействието върху околната среда (ОкС) от дейността на ДП РВА за 2023 г. и на Плана за мониторинг през 2023 г. Приети са и Програма за управление на въздействието върху ОкС от дейността на ДП РВА за 2024 г. и План за мониторинг през 2024 г., както и проекта за актуализиране на Политиката по ОкС на ДП РВА.

Извършени са периодични летателни проверки на аеронавигационни процедури и технически средства. Допълнително са извършени специални летателни инспекции на УКВ-приемник за нуждите на Центъра за полетна информация. Проверени са всички радио-средства съгласно плана за 2023 г.

XI. УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ, ТРУДОВИ ОТНОШЕНИЯ, СОЦИАЛНИ ВЪПРОСИ, ПРАВА НА ЧОВЕКА. АДМИНИСТРАТИВНО ОБСЛУЖВАНЕ НА ДЕЙНОСТТА

В изпълнение на СЦ 3 на предприятието, основните процеси в областта на управление на човешките ресурси и през 2023 г. са свързани с повишаване на кадровия потенциал на предприятието, като основен ресурс за постигане на стратегическите цели и повишаване на ефективността.

В ДП РВД са създадени механизми за ефективно управление на човешките ресурси, управление на професионалното развитие и е въведена справедлива система за заплащане на труда и обучение.

В предприятието са въведени редица вътрешни актове, свързани с управлението на човешките ресурси, кариерното развитие, обучението и др. Като по-важни могат да се посочат Политиката за обучение и развитие на персонала, Програмата за персонално и кариерно развитие на ръководители на полети, Правилника за набиране на инженерно-технически персонал, Правилника за набиране на персонал и др.

През 2023 г. е актуализиран План за провеждане на обучения в курсове по Програмата на Авиационния учебен център на Евроконтрол, Люксембург (EUROCONTROL Aviation Learning Center, EALC) за втория семестър на 2023 г. и е утвърден е План за 2024 г.

Изготвена е актуална оценка на риска за здравето и безопасността по работни места в ДП РВД.

Изготвен е комуникационен план на ДП РВД за 2024 г.

Изпълнен е План за поддържане и повишаване на професионалната квалификация на работниците и служителите в ДП РВД през 2023 г.

Изготвен е и утвърден Консолидиран годишен план за работата на Комитета по условия на труда (КУТ) в ДП РВД за 2024 г.

Актуализирани са Правила и критерии за планиране на присъствени и виртуални обучения по програмата на Авиационния учебен център на Евроконтрол в Люксембург – издание 1.2/26.05.2023 г.

Актуализирани са Правилник за вътрешния трудов ред, Правилник за оценка на индивидуалното трудово изпълнение на работниците и служителите, Описание на функционални връзки и взаимодействия, Вътрешни правила за организация и провеждане на обучение по общ английски език, Политика за обучение и развитие на персонала и др.

В ДП РВД е установен адекватен социален диалог, който оказва положително влияние във всички аспекти, вкл. и по отношение на работниците и служителите.

През отчетния период в ДП РВД действа сключения между работодателя и 4-те синдикални организации в предприятието Колективен трудов договор. В процеса на неговото договаряне се спазват принципите на взаимно уважение, добронамереност и сътрудничество с цел запазване и при възможност подобряване на трудовите и социалните права на работниците и служителите в ДП РВД причитане на интересите на предприятието.

През същия период действа и Съветът за социално сътрудничество, в който участват всички синдикални организации в предприятието. Съветът разглежда въпроси, свързани с регулирането на трудовите и осигурителните отношения, както и въпросите на жизненото равнище на работниците и служителите.

През отчетната година в ДП РВД се спазва Етичен кодекс, чийто принципи са насочени към законност, лоялност, добросъвестност, безпристрастност, отговорност, конфиденциалност, почтеност, прозрачност, колегиялност и учтивост, равнопоставеност и не допускане на никакви ограничения на правата или привилегиите на човека.

XII. УПРАВЛЕНИЕ НА СОБСТВЕНОСТТА И ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ. СИГУРНОСТ И ЗАЩИТА

Изменени са и допълнени Вътрешните правила за придобиване, управление и разпореждане с недвижими имоти - държавна собственост в ДП РВД.

Актуализирани са График на поръчките по ЗГВ, График на обществените поръчки по ЗОП, Списък на поръчките за директно възлагане и План на поръчките предмет на вътрешен конкурентен избор въз основа на рамково споразумение за 2023 г.

Актуализирана Процедура за определяне нивото на достъп в контролираните зони на ДП РВД.

Извършен е одит по сигурност на комуникационните и информационните системи (КИС) за обработка на класифицирана информация, актуализирани са антивирусните дефиниции и е резервирана информацията.

Актуализирани са Вътрешни правила за пожарна безопасност, План за гасене на пожар, План за евакуация и Инstrukция за пожарната безопасност на АКК София.

Изготвена е Концепция за модернизиране и развитие на техническата система за сигурност на ДП РВД

В изпълнение на Решение № 480/14.07.2023 г. на Министерски съвет е приет предоставеният за управление със Заповед № 143/26.07.2023 г. на министъра на транспорта и съобщенията имот - публична държавна собственост по кадастралната карта и кадастралните регистри на гр. Шабла, община Шабла, за целите на изграждането на нов отдалечен радарен обект - трасови радиолокационен комплекс. За имота е съставен Акт за публична държавна собственост

Въведен е актуализиран План за действие на личния състав за гасене на пожар в обект: „Единен център за управление на въздушното движение”.

Извършени са месечни проверки на регистратурата за класифицирана информация. Защитата на класифицираната информация (КИ) е организирана в съответствие със ЗЗКИ и подзаконовите нормативни актове. Няма констатирани случаи на нерегламентиран достъп и заплахи за сигурността на КИ.

Извършени са инспекции по сигурност на обектите в ДП РВД.

Изготвени са актуализации на График на поръчките по ЗГВ в ДП РВД за 2023 г., График на обществените поръчки по ЗОП в ДП РВД за 2023 г., Списък на поръчките за директно възлагане в ДП РВД за 2023 г. и План на поръчките предмет на вътрешен конкурентен избор въз основа на рамково споразумение за 2023 г. Изготвени са График на поръчките по ЗГВ в ДП РВД за 2024 г., График на обществените поръчки по ЗОП в ДП РВД за 2024 г., Списък на поръчките за директно възлагане в ДП РВД за 2024 г. и План на поръчките предмет на вътрешен конкурентен избор въз основа на рамково споразумение за 2024 г.

Направени са две изменения на Вътрешните правила за управление на цикъла на обществените поръчки и Вътрешните правила за управление на цикъла на поръчките по ЗГВ в ДП РВД.

Изготвени са ежемесечни доклади за статуса на поръчките и анализ на изпълнението на утвърдените графици, съгласно Правилата за възлагане и изпълнение на обществени поръчки в ДП РВД.

Описаните по-горе дейности имат отношение към трите стратегически цели на ДП РВД.

XIII. УПРАВЛЕНИЕ И ОЦЕНКА НА РИСКА

В предприятието е въведена Стратегия за управление на риска, която се актуализира на всеки три години или при настъпване на съществени промени в рисковата среда, а контролните дейности, целящи намаляването на риска, се анализират и актуализират най-малко веднъж годишно. В съответствие със Стратегията за управление на риска в предприятието се поддържа риск-регистър, който включва идентифицираните съществени рискове за предприятието, застрашаващи постигането на стратегическите цели. Резултатите от прилагане на стратегията, както и за идентифицирани съществени рискове и изменения в контролната среда се докладва на МТС на всеки 6 месеца.

Риск-регистърът включва идентифицираните рискове за всяко структурно звено, както и въведените контролни дейности за минимизирането им, като рисковете се оценяват по показателите „влияние” и „вероятност”. Актуализацията на риск-регистъра се извършва от всички структурни звена най-малко веднъж на шест месеца или при съществено изменение на външната и вътрешната среда.

В края на първото и второто шестмесечие са направени два регулярни прегледа на риск-регистъра на ДП РВД. През м. декември е направен извънреден преглед, поради промяна на вътрешни нормативни документи.

Рисковете в предприятието се управляват адекватно, като резултатите от прилагането на Стратегията за управление на риска в ДП РВД се представят на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията в края на всяко полугодие. Дейностите по управление на риска имат отношение към трите стратегически цели на предприятието.

XIV. БОРБА С КОРУПЦИЯТА И ПОДКУПИТЕ

В ДП РВД са въведени Вътрешни правила за прилагане на антикорупционни мерки и процедури, и за приемане и разглеждане на сигнали за корупция и нередности, както и Правила за вътрешно подаване на сигнали и за предприемане на последващи действия по тях съгласно Закона за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения. Антикорупционни процедури са включени и в редица вътрешни актове, касаещи планирането, организирането, възлагането и изпълнението на обществените поръчки, контрола на разходите и

паричните средства, подбора, назначаването и обучението на персонала и др. Те осигуряват необходимото разделение на функциите и многостепенен вътрешен контрол, включително в областите, свързани с разход на средства, което от своя страна е предпоставка за предотвратяване на корупционни действия.

Прилагат се процедури за запознаване на служителите с трудовите права и задължения, утвърдените длъжностни характеристики, действащите вътрешни актове, Етичния кодекс и др.

Описаните дейности имат отношение и към трите стратегически цели на предприятието.

XV. ДЕЙНОСТ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ

През 2023 г. са проведени 14 редовни и 3 неprisъствени заседания на Управителния съвет. На заседанията са разгледани 80 доклада от общ характер и 150 документи за обществени поръчки.

В изпълнение на чл. 16, ал. 2 от Правилника за работа за организация на работата на УС на ДП РВД за контрол по изпълнение на решенията на УС на ДП РВД е разглеждана информация за статуса на изпълнение решенията на Управителния съвет за всяко тримесечие

В сроковете, определени в договорите за възлагане на управлението на ДП РВД, са изготвени и изпратени до МТС отчети за работата на Управителния съвет, за резултатите от изпълнението на бизнес програмата и за финансовото и икономическо състояние на предприятието.

XVI. ФИНАНСОВО – СЧЕТОВОДНА ДЕЙНОСТ

През периода финансово-счетоводната дейност бе насочена към финансовото осигуряване на дейностите в предприятието при спазване на изискванията на националното и европейското законодателство, в изпълнение на трите стратегически цели на ДП РВД. Разходната политика е насочена към гарантиране на финансовата стабилност на предприятието при запазване на потенциала за растеж и развитие.

Като продължение на постигнатите резултати през РП2, съгласно ПЕ за РП3, предприятието се придържа към политика за определяне на оптимално ниво на таксовата единица „прелитане” с оглед осигуряване на необходимия ресурс за финансиране на дейността и предоставяне на качествено АНО във въздушното пространство, обслужвано от ДП РВД. Продължават участията в редица международни форуми и изготвянето на позиции и предложения за подобряване на регулаторната среда на системно ниво.

През отчетния период е поддържано подходящо софтуерно осигуряване на финансово-счетоводните дейности с цел отчитане и контрол на финансовите аспекти, свързани с дейността на предприятието. През периода са изготвени необходимите отчети към МТС, АППК, регулаторните органи, Европейската комисия и други международни организации съобразно приложимото законодателство.

Взето е участие в подготовката на позиции по редица предложения за действия и документи във връзка с дейността на предприятието, свързани със системата за пътни такси, схемата и плановите за ефективност, които имат пряко отражение върху финансовата рамка на предприятието.

Проведени са изискуемите двустранни консултации по Регламент (ЕС) 2019/317 с IATA относно неконтролируемите разходи и отчетните разходи за 2022 г. и таксата прелитане за 2024 г.

Подавана е информация в съответствие с данъчното и осигурителното законодателство, в това число месечни справки-декларации по ДДС, и всички задължителни документи пред компетентните контролни органи.

XVI.1. Структурен анализ на приходите от такси за предоставено АНО

➤ Общ размер и структура на приходите

Основната дейност на предприятието е насочена към осигуряване на АНО на ВС, прелитанци през въздушното пространство (такси „прелитане”) и на въздухоплавателните средства в зоните и районите на летищата (такси „подход”).

През 2023 г. се отчита увеличение (13.33%) на приходите от такси АНО при прелитане поради комбинирания ефект от ръста на обслужените единици с 20.68%, плановото увеличение на таксовата единица спрямо предходната година (2.45%) в резултат на прилагането на извънредното европейско законодателство Регламент 2020/1627 и ефекти от прилагане на схемата за ефективност.

Приходите от такси за АНО в зоните и районите на летищата бележат ръст от 12.94% спрямо 2022 г. с оглед поэтапното възстановяване при вътрешните и международните полети след безпрецедентния спад във връзка с COVID-19. Стремежът е да бъде постигнат баланс през референтния период между разходи и приходи, свързани с този вид обслужване, като се използват

всички други приходи за покриване на разходите. Структурата на приходите за 2023 г. е без изменение спрямо предходната година.

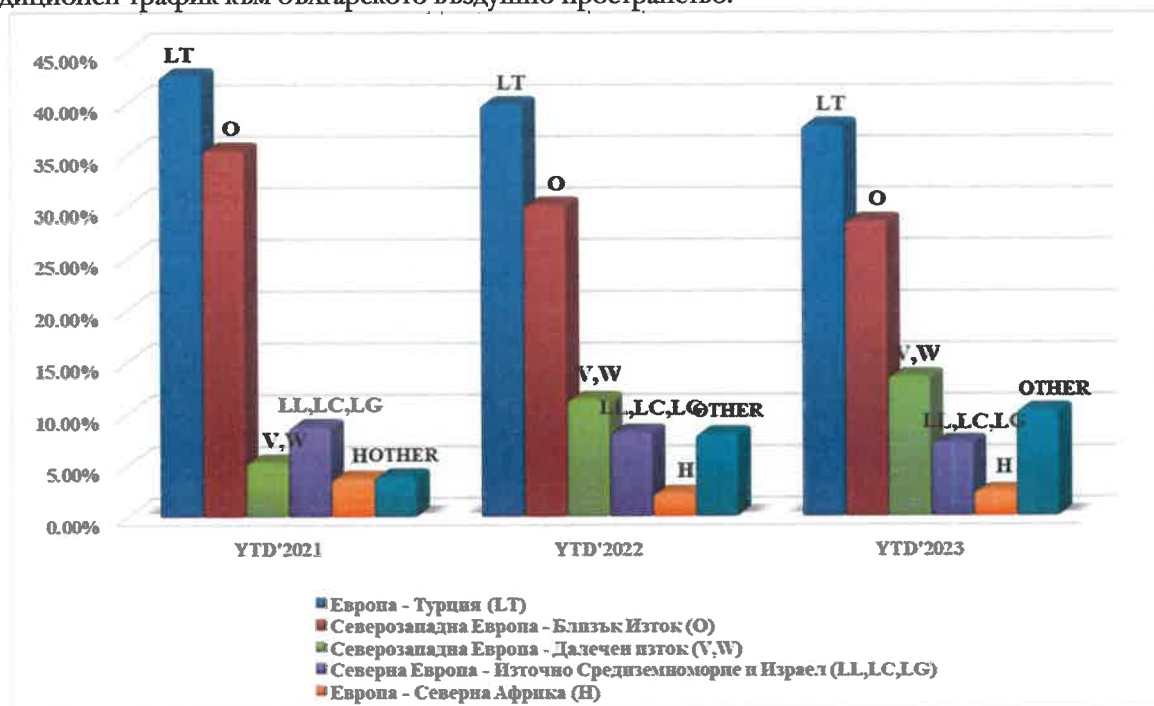
Фигура 2 Структура на приходите на предприятието за разглеждания период

➤ Структурен анализ на приходите от такси „прелитане“, генерирани от прелитащи ВС

Таксите „прелитане“ имат следната структура:

- Прелитащите ВС генерират 97.20% от тези приходи;
- Международните излитания и кацания полети генерират 2.61% от приходите от тези такси;
- Вътрешните полети добавят 0.19% от приходите в тази група.

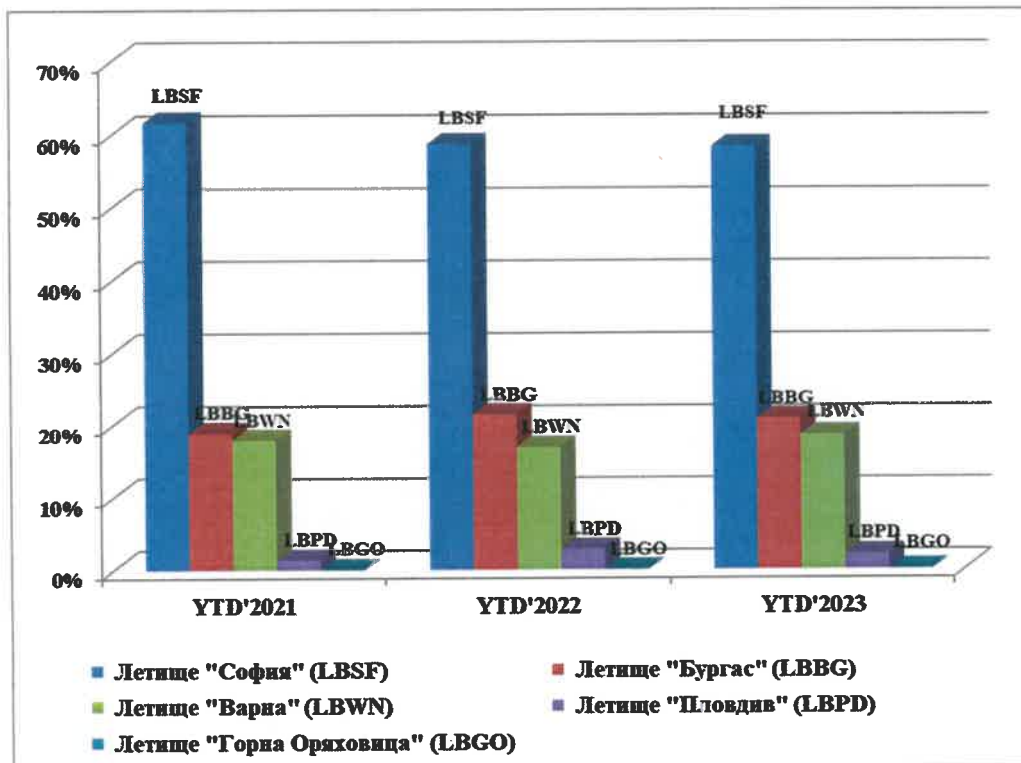
Геополитическите фактори, оказващи влияние върху нивата на трафик от РП2 продължават да бъдат валидни през РП3 като наред с това се вземе под внимание развитието на конфликта между Украйна и Русия, довел до затварянето на украинското въздушно пространство в края на м. февруари 2022 г., както и последвалата забрана от редица държави за използване на въздушното им пространство от Руската федерация и съответните контрамерки от страна на Русия. Резултатите от това са значително удължаване на полетното време за някои дестинации и изместване на нетрадиционен трафик към българското въздушно пространство.

Фигура 3 Относителен дял на потоците от прелитащ трафик в приходите от такси прелитане

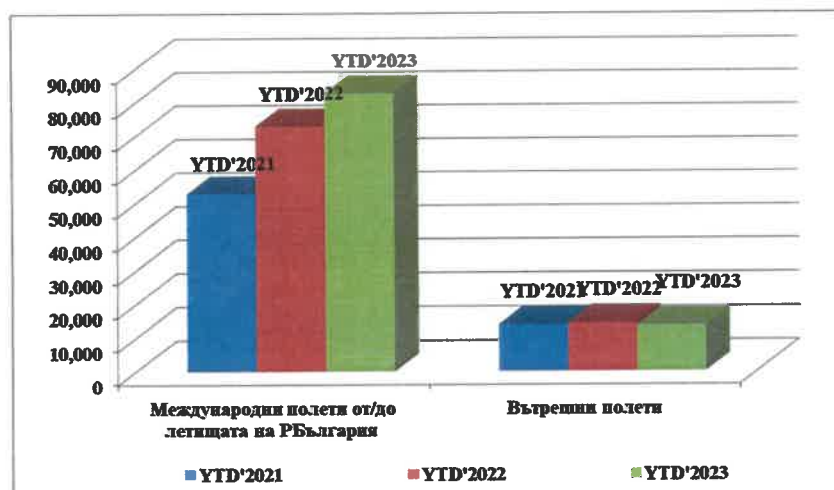
Над 80% от приходите от такси прелитане, генерирани от прелитащия трафик, са свързани с потоците от Европа за Турция, Близкия и Далечния изток и обратно. През отчетния период най-голям относителен дял има трафика от/за Турция както като брой въздухоплавателни средства, така и по отношение на приходите.

- Структурен анализ на приходите от такси за АНО в зоната на летищата, генерирани от трафика на международните летища, където ДП РВД предоставя АНО

Фигура 4 Структура на приходите в зоните и районите на летищата

Най-голям относителен дял в приходите от такси за АНО в зоните и районите на летищата за отчетния период на разглежданите години има летище София (близо 60%). Летище Бургас и летище Варна са с ясно изразена сезонна натовареност, което съществено покачва относителния им дял в приходите от такси „подход“ през летния период на съответните години.

Фигура 5 Обслужени полети в зоните и районите на летищата

През разглеждания период се наблюдава общо увеличение с 10.35% на обслужените полети в зоните и районите на летищата спрямо 2022 г., което се дължи на поэтапното възстановяване на трафика към предпандемичните нива. Полетите от/до летище София са целогодишни в основната си част, докато за останалите международни летища е налице силно изразена сезонност, свързана с черноморския туризъм.

Основните авиокомпании, които изпълняват тази група полети са Wizz Air, Ryanair, България ер, Deutsche Lufthansa и Turkish Airlines. Евентуални проблеми с тях биха се отразили неблагоприятно върху обема на операциите и приходите от такси за АНО в зоната на летищата.

XVI.2. Анализ на основните видове разходи за дейността

Разходите за дейността за 2023 г. на ДП РВД по отчета за доходите възлизат на 320,769 хил. лв.

Разходите на предприятието се управляват гъвкаво в зависимост от динамиката на обслужвания трафик, като се отчитат и необходимите мерки и действия за осигуряване на безопасността на полетите и функционирането на критичната за АНО инфраструктура.

Отделните видове разходи имат следните относителни дялове в общата стойност (като не се отчита влиянието на начислението/реинтеграцията на провизия за конструктивни задължения):

- Разходи за персонал – 75.36%;
- Разходи за амортизация – 9.45%;
- Разходи за външни услуги – 11.34%;
- Разходи за материали – 1.98%;
- Други разходи (разходи за командировки, данъци и др.) – 1.87%.

Общите разходи за дейността на ДП РВД за 2023 г. са по-високи в сравнение с тези за предходната година с 51,280 хил. лв., основно поради комбинирания ефект от изменения на провизиите за конструктивни задължения, както и увеличението на разходите за персонал с оглед изменението в броя на персонала, нивата на трафик и значителния ръст на максималния осигурителен доход, в резултат на който са увеличени разходите за социално осигуряване. За разглеждания период разходите по икономически елементи са по-високи от заложената разходна рамка в годишния финансов план с 18,545 хил. лв. или 6.14% повече.

Характерно за дейността на ДП РВД е ясно изразеното сезонно колебание на обслужвания трафик, като броят на въздухоплавателните средства през летните месеци се увеличава почти двойно. По отношение на разпределянето на трафика през годината, около 40-45% от ВС се обслужват през първото полугодие, а 55-60% през второто. Във връзка с колебанието на трафика, разпределението на приходите през годината е неравномерно, докато разходите са сравнително равномерно разпределени през годината, с изключение на тези, които се правят във връзка с приключването на съответната финансова година.

XVI.3. Финансов резултат

За отчетния период финансовият резултат на ДП РВД е счетоводна печалба в размер на 18,472 хил. лв. През 2023 г. предприятието отчита увеличение на приходите, комбинирано с увеличение на разходите.

XVI.4. Финансови показатели

Анализът на наблюдаваните финансови параметри показват, че предприятието е в добро финансово състояние:

- Нетни приходи от продажби – 331,648 хил. лв. (31.12.2022 г.: 293,046 хил. лв.), от тях 329,159 хил. лв., (31.12.2022 г.: 290,481 хил. лв.) са от такси за аеронавигационно обслужване;
- Нетни приходи от продажби на един зает – 291 хил. лв. (31.12.2022 г.: 261 хил. лв.);
- Печалба от оперативна дейност спрямо приходи – 3.28% (31.12.2022 г.: 8.04%);
- Коефициент на обща ликвидност – 2.80 (31.12.2022 г.: 4.48);
- Коефициент на финансова автономност – 2.18 (31.12.2022 г.: 3.73).
- Брой на обслужени единици на един зает – 4,097 (31.12.2022 г.: 3,450).

За разглеждания период коефициентът на обща ликвидност е в рамките на общоприетите референтни стойности. Този показател се влияе от решенията във връзка с прилагането на схемата за ефективност през третия референтен период. Коефициентът на финансова автономност е по-добър от общоприетите референтни стойности.

XVII. ФИНАНСОВИ РИСКОВЕ СВЪРЗАНИ С ДЕЙНОСТТА НА ПРЕДПРИЯТИЕТО

XVII.1. Ценови риск

Таксите за аеронавигационно обслужване на въздушното движение се събират по реда и в размери, определени съгласно разпоредбите на Многостранното споразумение за пътните такси от 12.02.1981 г., Международната Конвенция на Евроконтрол за сътрудничество по безопасност на въздухоплаването и свързаните с тях документи на Евроконтрол и Наредбата за таксите за използване на летищата за обществено ползване и за аеронавигационно обслужване в Република България. Цената на услугата (таксовата единица) е разходноориентирана. Таксовите единици за АНО се формират на базата прогноза на разходите и прогноза за равнището на обслужените единици.

От началото на 2020 г. се прилага Регламент (ЕС) 2019/317 на Европейската комисия, който ще действа през РПЗ (2020-2024 г.). Съгласно него продължава да действа схема за ефективност и метод на установените разходи (determined cost) по отношение таксите за АНО при прелитане, като е направена адаптация към динамичните условия на световна пандемия с Регламент (ЕС) 2020/1627 определящ извънредни мерки за третия референтен период, съгласно които да се приложи схемата за ефективност, така че да се намерят приемливи за всички страни решения за 2020 г., 2021 г., както и по отношение на периода 2022-24 г. Регламент (ЕС) 2019/317 е изцяло заменил приложимите до края на РП2 регламенти (ЕС) 390/2013 и 391/2013. Съобразно изискванията на регламент 2019/317 схемата за ефективност не е задължителна по отношение на зоните и районите на летищата и България не я прилага за нито едно летище, на което Предприятието предоставя обслужване. Летище София е отделено в самостоятелна зона за таксуване.

XVII.2. Валутен риск

Дейността на Предприятието се осъществява при условията на Валутен борд, при който курсът на българския лев е фиксиран на 1.95583 лв. за 1 евро и не се променя в зависимост от състоянието на валутните пазари и лихвените проценти.

По-голямата част от сделките се осъществяват в евро и български лева. Предприятието е изложено на незначителен валутен риск, породен от наличности и транзакции, деноминирани в щатски долари, британски лири и швейцарски франкове. Предприятието няма заеми в чужда валута и не притежава инвестиции в облигации, деноминирани в чужда валута.

XVII.3. Лихвен риск

Предприятието не е изложено на лихвен риск, тъй като няма заеми и не ползва привлечен капитал, за да финансира дейността си.

XVII.4. Кредитен риск

Кредитният риск представлява рискът даден контрагент да не заплати задължението си. Предприятието е изложено на този риск във връзка с възникване на вземания от клиенти и депозирание на средства. Излагането на предприятието на кредитен риск е ограничено до размера на балансовата стойност на финансовите активи, признати към 31.12.2023 г., както е посочено по-долу:

	31.12.2023 ‘000 лв.	31.12.2022 ‘000 лв.
Групи финансови активи – балансови стойности:		
Пари и парични еквиваленти	117,595	64,933
Текущи търговски и други вземания	77,335	69,414
Нетекущи вземания	81,402	94,039
Балансова стойност	276,332	228,386

Предприятието редовно следи за неизпълнението на задълженията на своите клиенти и други контрагенти и използва тази информация за контрол на кредитния риск. Предприема действия за намаляване на кредитния риск, посредством установени правила и процедури за събиране на дължимите и неплатени такси за аеронавигационно обслужване. Степента на събираемост на вземанията от предоставяне на АНО надхвърля 99%. Водеща роля при събиране на вземанията и при

инициирането на комплекса от мерки за това има Евроконтрол съгласно действащите споразумения с тази организация.

Предприятието не е предоставяло финансовите си активи като обезпечение по други сделки.

Кредитният риск относно пари и парични еквиваленти се счита за несъществен, тъй като контрагентите са банки с добра репутация.

Част от паричните средства на Предприятието са в Българска Народна Банка и те са предоставени при условията на Наредба, издадена от министъра на транспорта и съобщенията и министъра на финансите.

XVII.5. Ликвиден риск

При оценяването и управлението на ликвидния риск Предприятието отчита очакваните парични потоци от финансови инструменти, по-специално наличните парични средства и търговски вземания. Ръководството на предприятието текущо предприема необходимите действия за оптимизиране на дейностите с оглед запазване на финансовата стабилност при засилена геополитическа динамика, респективно колебания в обслужвания трафик.

Със Закона за гражданското въздухоплаване е регламентирано, че срещу имуществото на Предприятието не може да се насочва принудително изпълнение, нито да се открива производство по несъстоятелност.

За гарантиране на платежоспособността на ДП РВД се установява паричен резерв в размер на 11 млн. евро, който е регламентиран с Наредба №140 на Министерството на транспорта и съобщенията и Министерство на финансите от 04.12.2001 г. за установяване размера, реда и условията за поддържане и разходване на паричния резерв на ДП РВД.

Паричният резерв е в БНБ, при съответните общи условия на банката.

XVII.6. Подготовка за прилагане на Директивата за корпоративно отчитане във връзка с устойчивостта (CSRD)

Първите финансови отчети, които ще бъдат съгласувани с Директивата са тези за финансовата 2024 година, които предприятията ще публикуват през 2025 г. Макар че свързаните с тях Европейски стандарти за отчитане на устойчивостта (ESOU) все още са в процес на приемане, като цяло може да се очаква, че емитентите ще трябва да предвидят значително време и ресурси за прилагането на новите изисквания.

Директива (ЕС) 2022/2464 за корпоративно отчитане във връзка с устойчивостта, която за кратко наричаме CSRD все още не е в сила. За финансовите отчети 2023 г., както досега, ще се прилага Директива (ЕС) 2014/95

XVIII. ИНФОРМАЦИЯ ЗА СВЪРЗАНИ ЛИЦА

Свързаните лица на Предприятието включват сделки с предприятия с над 50% държавно участие в системата на Министерството на транспорта и съобщенията и ключов управленски персонал. Сделките със свързани лица не са извършвани при специални условия и не са предоставяни или получавани никакви гаранции.

XVIII.1. Сделки с други свързани лица под общ контрол

	31.12.2023	31.12.2022
	‘000 лв.	‘000 лв.
Получени услуги		
Държавен авиационен оператор	505	545
Летище Г Оряховица ЕАД	63	67
Български пощи ЕАД	10	19
Летище Пловдив ЕАД	8	10
ГД ГВА	-	9
Предоставени услуги		
Летище Пловдив ЕАД	85	69
Летище Г. Оряховица ЕАД	38	38
ГД ГВА	24	23
Държавен авиационен оператор	15	-

XVIII.2. Сделки с ключов управленски персонал

Ключовият управленски персонал включва Генерален директор и Управителен съвет. Разходите за възнаграждения на ключовия управленски персонал имат краткосрочен характер. За 2023 г., разходите за възнаграждения, социални осигуровки и обезщетения на Генералния директор и Управителния съвет са в общ размер на 612 хил. лв.

През 2022 г. разходите за възнаграждения, социални осигуровки и обезщетения на Генералния директор и Управителния съвет са в размер на 287 хил. лв.,. Възнагражденията на Одитния комитет са в размер на 32 хил. лв. за 2022 г., като от 27.06.2022 г. със заповед на Министъра на транспорта № ПА-74 Одитният комитет на ДП РВД е закрит.

XVIII.3. Разчети със свързани лица в края на периода

	31.12.2023 ‘000 лв.	31.12.2022 ‘000 лв.
Текущи вземания от:		
Летище Пловдив ЕАД	127	29
Летище Горна Оряховица ЕАД	2	6
Общо вземания от свързани лица	129	35
Текущи задължения към:		
Летище Г. Оряховица ЕАД	7	12
Български пощи ЕАД	2	1
Летище Пловдив ЕАД	1	1
Държавен авиационен оператор	-	33
Общо задължения към свързани лица	10	47

ПРИЛОЖЕНИЯ:

Приложение 1 Национални базови таксови единици на страните-членки на ЕВРОКОНТРОЛ за 2023 г.

Приложение 2 Изменение на националната таксова единица на България за периода 2010 - 2023 г.

Приложение 3 Обслужени единици от страните-членки на Евроконтрол през 2023 г.

Приложение 4 Използвани съкращения

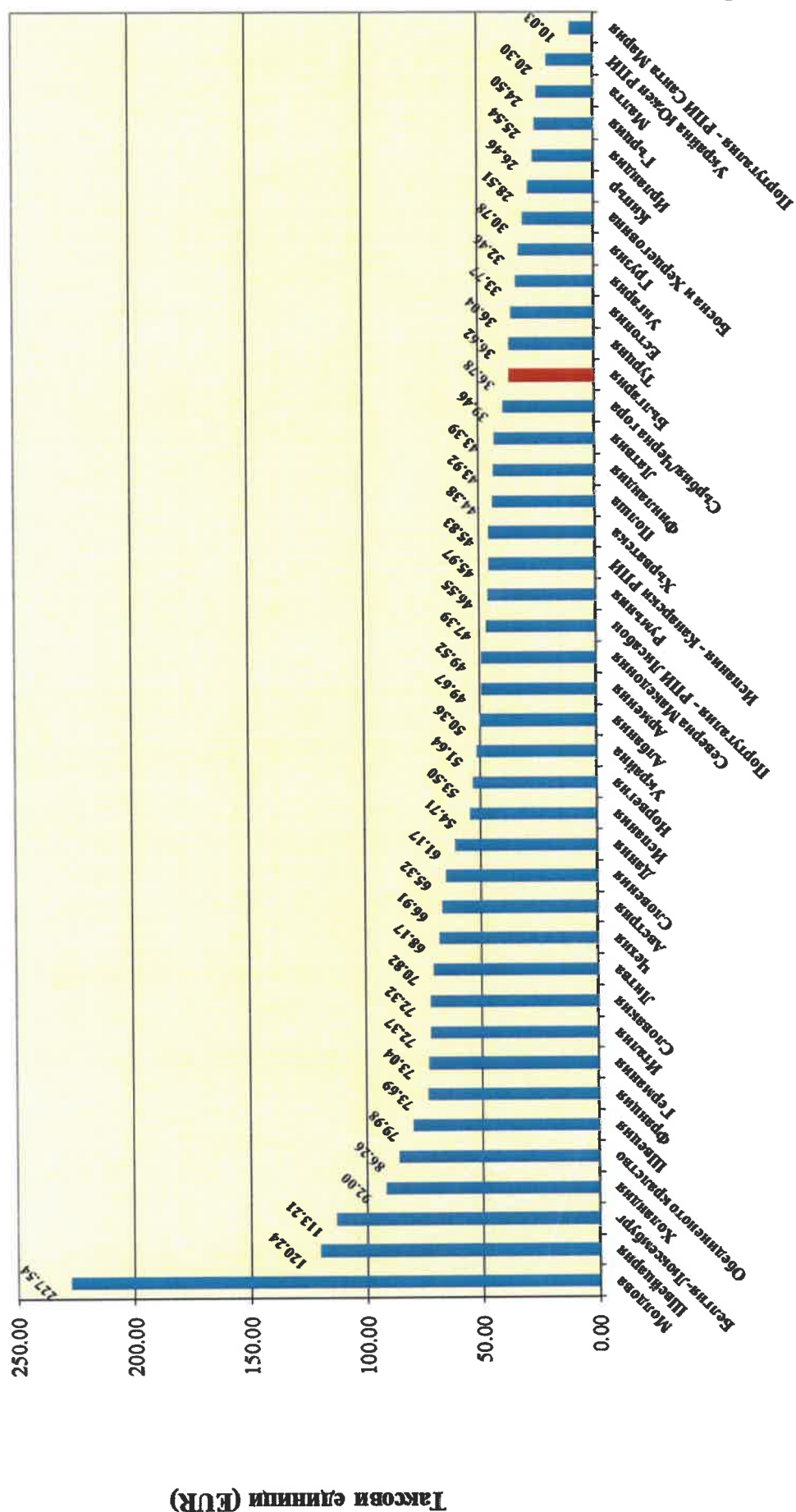
Приложение 5 Декларация за корпоративно управление (отделен документ)

Чл. 5, §1, б. "в" от Регламент /ЕС/
2016/679

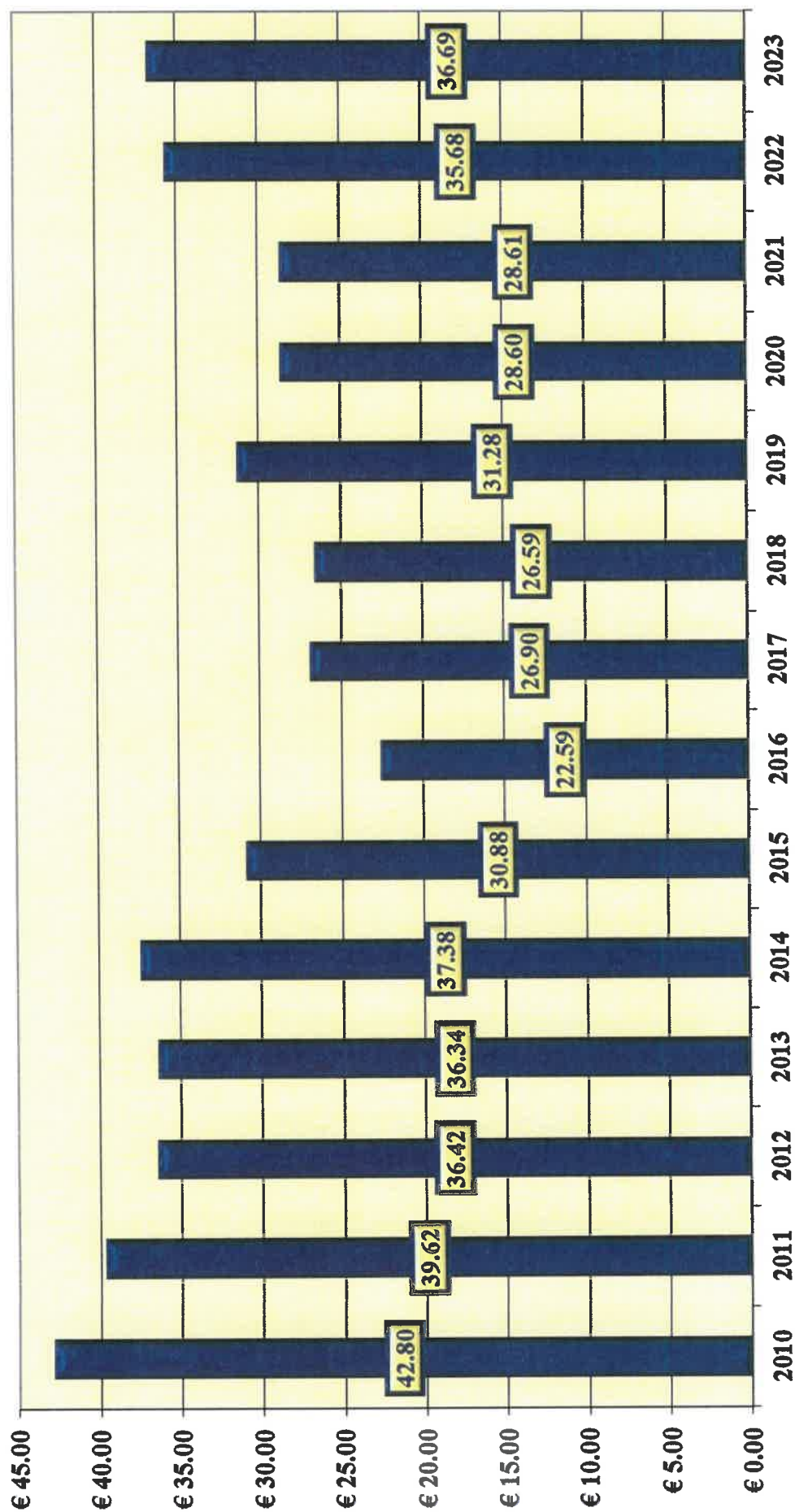

Георги Пеев
Генерален директор на ДП РВД

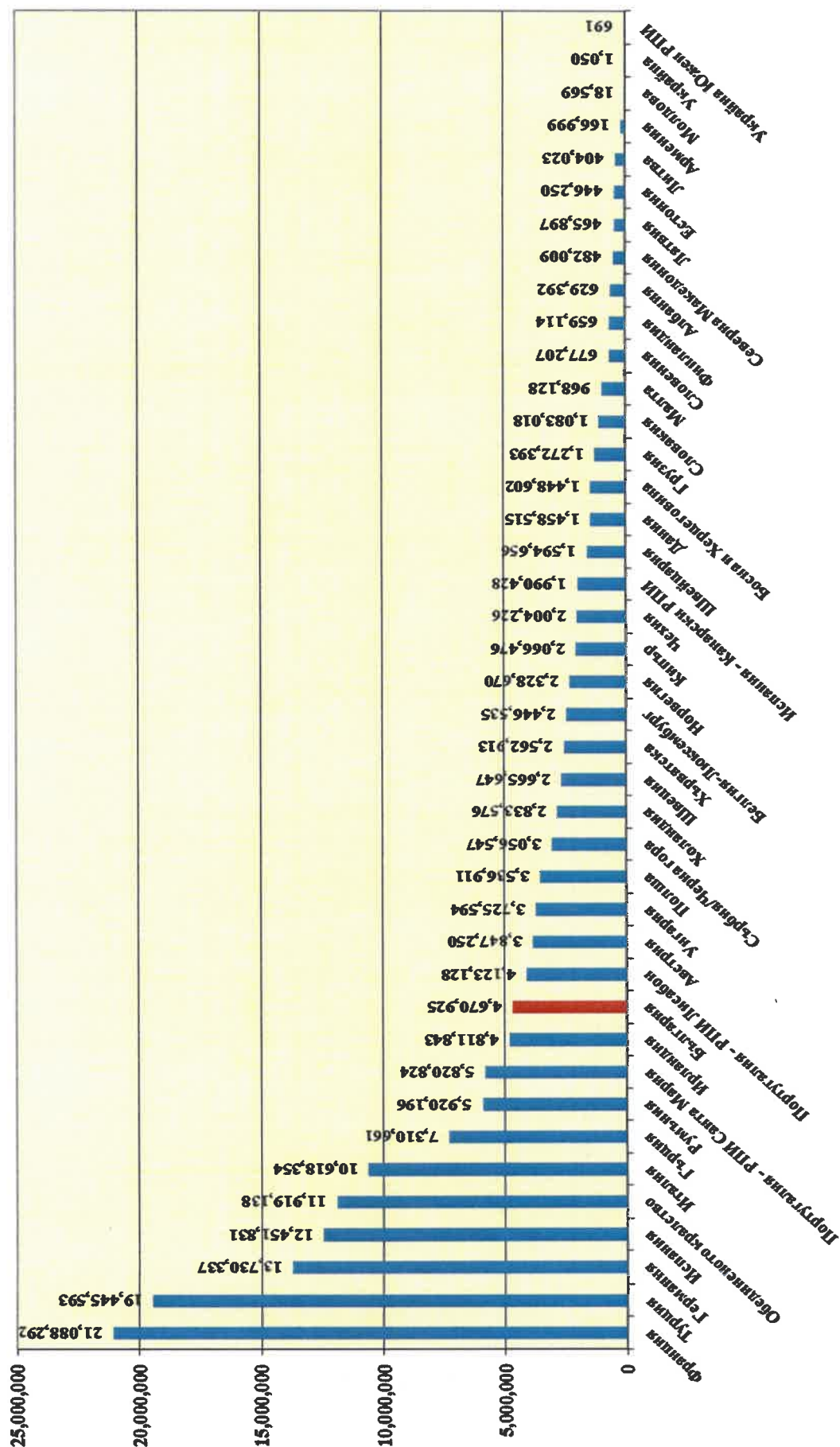
Национални базови таксови единици на страните-членки на Еуроконтрол за 2023 г.
(вкл. административната такса на Еуроконтрол)

Изменение на националната таксова единица на България за периода 2010 г. - 2023 г. (без административната такса на Евроконтрол)

Обслужени единици от страните-членки на Еуроконтрол през 2023 г.

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

АНО	Аеронавигационно обслужване
АПШК	Агенция за публични предприятия и контрол
АСУВД	Автоматизирана система за управление на въздушното движение
АУЦ	Авиационен учебен център
ВП	Въздушно пространство
ВС	Въздухоплавателно средство
ГД ГВА	Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация"
ДАНО	Доставчици на аеронавигационно обслужване
ДП РВД	Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“
ЕЕН	Единно европейско небе
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЕСОС	Експертен съвет по околна среда
ЗГВ	Закон за гражданското въздухоплаване
ЗОП	Закон за обществените поръчки
ИСУ	Интегрирана система за управление
ИСУБД	Интегрираната Система за Управление на Бази Данни
ИТП	Инженерно-Технически Персонал
КИС	Комуникационните и Информационните Системи
ЛКК	Летищната Контролна Кула
ЛРАК	летищен радиолокационен комплекс
ЛЦ	Летищен център
МВР	МВР
МТС	Министерство на транспорта и съобщенията
МФ	Министерство на финансите
ОВД	Обслужване на въздушното движение
ОкС	Околна среда
ОЦИС	Оперативен център по информационна сигурност

ПЕ	План за ефективност
ПокЕ	Показатели за ефективност
ППП	Правила за полети по прибори
РП	Ръководител(и) на полети
РП2	Референтен период 2
РП3	Референтен период 3
РПИ	Район на полетна информация
РЦ	Районен център
САЩ	Съединени американски щати
СЗО	Световна здравна организация
СУБ	Система за управление на безопасността
СЦ	Стратегическа цел
УВД	Управление на въздушното движение
ФБВП	Функционален блок въздушно пространство
ACC	Area control center
ACE	ATM Cost-Effectiveness
ALM	Air Traffic License Manager
ATFM	Air Traffic Flow Management
ATCO	Air Traffic Control Officer
ATM	Air Traffic Management
CANSO	Civil Air Navigation Services Organisation
CEF	Connecting Europe Facility
CISM	Critical Incident Stress Management
CPDLC	Controller Pilot Data Link Communications
DLS	Datalink Service
EALC	EUROCONTROL Aviation Learning Center
EASA	European Union Aviation Safety Agency
eTOD	electronic Terrain and Obstacle Data
FAB	Functional Airspace Block
FIR	Flight Information Region
GHG	Greenhouse Gas

ICAO	International Civil Aviation Organization
KEA	Key performance indicator measuring the level of horizontal En-route flight inefficiency in Actually flown trajectories
LMS *	Learning Management System
NM	Network manager
OLDI	Online Data Interchange
PKI	Public Key Infrastructure
PRB	Performance Review Body
RAISG	RNAV Approach implementation Support Group
RIMS	Ranging Integrity Monitoring Station
RNAV	Area navigation
RND SG	Route Network Development Sub-Group
SEE FRA	South East Europe Free Route Airspace
SESAR	Single European Sky ATM Research
SDIP	SESAR Deployment and Infrastructure Partnership
tCAT	Traffic Complexity Assessment Tool
EUSPA	European Union Agency for the Space Programme
SWIM	System Wide information Management
VCS	Voice Communication System
VoIP	Voice over Internet Protocol
WAM	Wide Area Multilateration